Já jsem ta Cesta

Závěrečný dokument
II. etapy diecézní synody
Diecéze plzeňské

Společně **s nadějí**

***Život v Kristu** uprostřed dnešní reality*

Já jsem ta Cesta

Závěrečný dokument II. etapy diecézní synody Diecéze plzeňské

Biskupství plzeňské, 26. listopadu 2025
Číslo jednací: 2772/2025
Ke stažení: synoda.bip.cz/zaverecnydokument
Historie vzniku dokumentu: synoda.bip.cz/dokument2

Texty k hlubšímu porozumění závěrečného dokumentu:

- Studijní dokument: synoda.bip.cz/studijnidokument
  - Prakticko-teologické reflexe MISIE
  - Prakticko-teologické reflexe USPOŘÁDÁNÍ
  - Prakticko-teologické reflexe HODPODAŘENÍ

Obsah

Předmluva **4**
Synodní otázka A: MISIE **5**
I. MISIJNĚ OTEVŘENÝ ŽIVOT V KRISTU 5
1. Život v Kristu aneb Cesta srdce 5
2. Život ve vztazích aneb Cesta společenství 6
3. Život pro druhé aneb Cesta služby 7
II. SDÍLENÍ EVANGELIA S DĚTMI A MLADÝMI LIDMI 10
1. Prostředí k setkání s Kristem a druhými 11
2. Sdílení evangelia jazykem dnešních lidí 12
3. Rodina, sounáležitost, solidarita 13
4. Poslání a služba církevních škol 14
Synodní otázka B: USPOŘÁDÁNÍ **16**
III. STRUKTURY PODPORUJÍCÍ POSLÁNÍ 16
1. Misijně zaměřená změna uspořádání 16
2. Spoluúčast na pastoračním vedení 20
3. Podpora rozvoje povolání a služeb 21
IV. PROFESIONÁLNÍ CHARITA V DIECÉZI 23
1. Křesťanský charakter Charity 23
2. Spolupráce Charity s farnostmi 24
3. Strukturální začlenění Charity 24
Synodní otázka C: HOSPODAŘENÍ **26**
V. MISIJNĚ ORIENTOVANÁ SPRÁVA MAJETKU 26
1. Správa majetku farností ve spolupráci s biskupstvím 26
2. Správa a využití sakrálních staveb 27
3. Správa majetku a společenská zodpovědnost 28
VI. SPRAVEDLIVÉ MZDY A FINANČNÍ ZDROJE 29
1. Odpovídající odměna pracovníků diecéze 30
2. Zajištění finančních zdrojů pro mzdy 30
3. Efektivní a etické hospodaření s financemi 31
Zdroje **33**
Závěrečné slovo **34**
Přijetí dokumentu **35**

Předmluva

„Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ (Jan 14,6)

Tento Ježíšův výrok není sloganem, ale životním pozváním. Ježíš neříká, že zná cestu – On sám je tou Cestou. V dobách nejistoty a proměn, kdy se církev znovu ptá, kam směřuje, zní tato slova jako výzva i útěcha: Cesta k Otci není programem, strukturou ani výkonem, ale osobou, jejíž jsme při našem společném putování součástí a která nás zve, abychom žili „skrze Něho, s Ním a v Něm“.

Příběh o emauzských učednících (*Lk* 24,13–35) nám tuto Cestu, na kterou jsou zváni všichni lidé, ukazuje v pohybu: Dva zklamaní a tápající učedníci se vydávají pryč z Jeruzaléma. Kristus se k nim připojuje, klade otázky, naslouchá, otevírá Písmo a nakonec se jim dává poznat při lámání chleba. Nejdříve ho nepoznali – až v pohostinnosti, při sdílení u společného stolu, se jejich oči otevřely. A On jim zmizel. Tak se cesta s Ním stává místem proměny našich představ o Něm a nového poslání na cestě s Ním.

Také náčrt cesty proměny na následujících stránkách nevznikl od psacího stolu, ale na cestě. Je plodem života i umírání mnoha lidí po celé diecézi. Plodem jejich snů a přání postupně pročišťovaných skrze zklamávání se, selhávání a prázdnotu Bílé soboty. Vznikal v dialogu a v konfrontaci rozdílných pohledů, v okamžicích bezradnosti i naděje. I nám na této cestě Ježíš někdy zcela zmizel z očí a my se cítili bezradně. Ale právě tehdy se očišťovalo naše vnímání.

Z těchto zkušeností se postupně rodily obrysy další cesty – a s nimi také důvěra, že i my můžeme „vstát a jít do Jeruzaléma“. Tam, kde nás čekají bratři a sestry a sám Vzkříšený. Ten, který každému člověku v této diecézi říká osobně: „Zamiloval jsem si tě!“ (srov. Zj 3,9 a Lev XIV., *Dilexi te*, čl. 121).

Tento dokument zachycuje procesy a směry, které synodní společenství rozeznalo jako potřebné pro to, aby osobní oslovení každého člověka mohlo v naší diecézi znovu zaznívat srozumitelně a opravdově. Proměna, o kterou jde, se neděje naráz – vyžaduje modlitbu, trpělivost a vnímavost k realitě.

Některé změny potřebují podporu „shora“, jiné vyklíčí spontánně z míst, která zatím nevidíme. I okolnosti se budou proměňovat – možná rychleji, než čekáme. Situace dnešního světa i v něm žijící církve mnohé z nás leká. Proto potřebujeme při našem putování kompas a mapu, a právě tuto roli chce dokument *Já jsem ta Cesta* plnit.

Není to návod ani soubor pravidel, ale křehký nástroj zrozený z lásky a směřující k lásce. K lásce, která je začátkem, cestou i cílem všeho, čím v diecézi toužíme žít. K té lásce, o které mluví i papež Lev ve své první apoštolské exhortaci:

> Křesťanská láska boří všechny bariéry, sbližuje ty, kteří byli vzdálení, spojuje cizince a smiřuje nepřátele. Překlenuje propasti, které jsou lidsky nepřekonatelné, a proniká do nejskrytějších zákoutí společnosti. Křesťanská láska je ze své podstaty prorocká: koná zázraky a nezná hranic. Umožňuje to, co se zdálo nemožné. Láska je především způsob, jak nahlížet na život a jak jej žít. Církev, která lásce neklade žádné meze, která nezná nepřátele, proti nimž by bojovala, ale pouze muže a ženy, které miluje, je církví, kterou dnes svět potřebuje.
>
> (papež Lev XIV., *Dilexi te*, čl. 120)

Celý tento dokument proto předkládáme jako pozvání pro celou naši diecézi k dalšímu společnému hledání toho, co je v naší době a uprostřed naší reality nejvíce potřeba. Co mezi námi dá prostor této Lásce a propůjčí jí nejen ruce a nohy, ale také oči a uši a především srdce.

Synodní delegáti
17. listopadu 2025

Synodní otázka A: MISIE

Jakými konkrétními způsoby chceme v příštích 10 letech napomáhat k tomu, aby se lidé v naší diecézi setkali s Kristem?

Kristus se připojuje k těm, kdo jsou jako emauzští učedníci (srov. *Lk* 24,13–35) na společné cestě – naslouchá, doprovází, promlouvá k srdci, láme chléb, otevírá jim oči, proměňuje smutek ve svědectví. Tato dynamika je vzorem misijní cesty církve. Misie začíná setkáním – Kristus „se přiblížil a šel s nimi“ (v. 15), i když jej zatím nepoznávají.

Synodní otázka o misii se zaměřuje na způsoby, jak v příštích deseti letech pomoci lidem v diecézi setkat se s Kristem. Misii jsme se postupně naučili chápat jako proces osobního setkání s Boží láskou, která se v Kristu a Duchu svatém stává zakusitelnou a vede nás ke sdílení víry s druhými lidmi skrze blízkost, důvěru a přijetí v realitě dneška. A to vše s pokorným vědomím, že v dnešním světě často nevíme, co bude zítra, natož za deset let. Proto chceme spíše společně vnímat a podporovat to, co v této naší realitě křehce a někdy i překvapivě vyrůstá, než se za každou cenu snažit o realizaci nějakých velkých, sebelépe míněných plánů. Misijní poslání církve, kterému bychom se v naší diecézi chtěli společně učit, není jen činností církve, ale stává se jejím životním stylem, který je založen na naslouchání, doprovázení, slavení bohoslužeb, sdílení evangelia a službě milosrdné lásky vůči všem.

Důraz je při tom kladen na společné misijní poslání všech věřících ve všech jeho rozměrech (srov. **I. oddíl**), který je pak rozvinut specificky pro oblast života dětí a mladých lidí, kteří jsou pro nás znamením naděje (srov. **II. oddíl**). Témata těchto dvou oddílů jsou úzce provázaná.

I. MISIJNĚ OTEVŘENÝ ŽIVOT V KRISTU

Misijní charakter diecéze vyrůstá ze společného života v Kristu, který je otevřený všem. Nelze jej chápat jen jako soubor aktivit, ale především jako propojení duchovní hloubky (spirituální rozměr), mezilidských vztahů (vztahový rozměr) a služby (aktivní rozměr). Klíčem k misijní obnově je život, v němž se skrze radost, krásu, pohostinnost, milosrdenství a radostnou zvěst mohou lidé setkávat s Kristovou proměňující přítomností. Proto je tento první oddíl rozdělen do tří vzájemně propojených rovin: **(1)** život v Kristu jako základ misijního poslání církve v proměně našich srdcí; **(2)** život ve vztazích jako hlavní cesta tohoto poslání ve společenství; **(3)** život pro druhé jako vlastní cíl tohoto poslání ve službě druhým.

1. Život v Kristu aneb Cesta srdce

Z čeho vycházíme? Misie má své kořeny ve vztahu s Kristem (mystagogie, z řeckého *mystagogia* = uvádění do tajemství), který je přítomný v každém člověku i v každé situaci. Jsme tedy těmi, kdo spolu s druhými objevují Jeho přítomnost mezi námi. Základem misie je postoj založený na přijetí, naslouchání a doprovázení. Církev je společenstvím, které kráčí s lidmi jejich cestou, zvláště s lidmi zranitelnými, hledajícími a novými, a pomáhá každému rozpoznat jeho obdarování. Synodální spiritualita je proměnou srdcí na společné cestě, zakořeněnou ve vztahu s Trojjediným Bohem. Svůj pramen i vrchol nachází ve slavení Kristovy přítomnosti uprostřed nás, a stává se tak východiskem misijního poslání církve jako společenství víry, naděje a lásky, i jeho nezbytnou součástí.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je rozvinuta síť dostupných míst a služeb, které jednotlivcům i celým farnostem či komunitám nabízejí různé způsoby podpory na cestě víry. K tomuto cíli vede především duchovní doprovázení v různých životních fázích a situacích, nabízené lidem z církevního i necírkevního prostředí; uvádění do křesťanského života pro ty, kteří již byli Kristem osloveni; a vzájemné propojení společenství, míst života a spiritualit.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Vnímáme potřebu rozvoje spirituality v diecézi, proto chceme konkrétním způsobem:

- pomáhat lidem růst v rozmanitých **formách modlitby** (denní modlitba církve, růženec, adorace, chvály, přímluvy, Lectio divina, kontemplativní modlitba, žehnání aj.);
- doprovázet rozmanité **formy duchovního života** (svědectví víry, slavení eucharistie, prohloubené prožívání ostatních svátostí – zvláště svátosti smíření, modlitební společenství, duchovní obnovy, rekolekce, vícedenní duchovní cvičení, osobní doprovázení aj.);
- podporovat rozvoj vzdělávacích **kurzů zaměřených na spiritualitu** (formační semináře, biblická škola, škola modlitby aj.) a zprostředkovávat již existující.

2. CESTA: Doporučujeme, aby byla v celé diecézi (ve spolupráci s činnostmi, které se této oblasti u nás už věnují) podpořena a rozvinuta nabídka **služby duchovního doprovázení a naslouchání** pro věřící i širokou veřejnost.

- Zároveň předkládáme ke zvážení **zavést službu duchovního doprovázení** a naslouchání v diecézi také jako formálně biskupem ustanovenou službu, u které by biskupství zaručovalo její kvalitu, stanovovalo podmínky vykonávání a nabízelo doprovázejícím různé formy podpory (např. vzdělávání, supervize, konzultace, prostory pro setkávání apod.) a s tím související finanční ohodnocení.
- Zároveň doporučujeme nalézt konkrétní způsoby, jak v celé diecézi podpořit kvalitní **doprovázení katechumenů a čerstvě pokřtěných a biřmovaných** a pomáhat jim najít své místo ve společenství církve.

3. CESTA: Předkládáme ke zvážení, aby biskupství zřídilo pravidelně aktualizovaný **celodiecézní virtuální prostor** (webové stránky, intranet apod.), který by informoval o nejrůznějších možnostech vedoucích k prohloubení spirituality nabízených různými subjekty uvnitř i vně diecéze (např. různé školy modlitby, semináře života v Duchu, večery chval, biblické školy či semináře, exercicie, místa ztišení, tematické rekolekce apod.).

2. Život ve vztazích aneb Cesta společenství

Z čeho vycházíme? Zakořenění v Kristu nese trvalé ovoce jen skrze autentické vztahy (koinonie, z řeckého *koinonia* = podílnictví, společenství). Takovéto vztahy jsou postavené na přijetí, důvěře, vzájemném respektu, pohostinnosti a odvaze ke společné cestě. Nejsou pouhým misijním prostředkem, ale evangelijním životním stylem přirozeně svědčícím o Kristu a o Boží blízkosti. Misijní charakter diecéze proto nelze rozvíjet bez prohloubení vzájemných vztahů lidí v ní žijících. Církev je povolána být společenstvím, které propojuje generace, tradice i životní postoje v jejich rozmanitosti. Zdravé vztahy vyžadují bezpečné prostředí a otevřenou, respektující komunikaci, která umožňuje společné rozlišování. Takto prožívané vztahy jsou ve stále se rozšiřujících kruzích nejen liturgií každodenního života, ale i hlavní cestou pro misijní obnovu diecéze žijící uvnitř širší církve, ve společenství s ostatními křesťanskými církvemi, s jinými náboženstvími, všemi lidmi coby dětmi jednoho nebeského Otce i s celým stvořením.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde existuje síť nejrůznějších ohnisek života z víry s dostupnými prostory pro setkávání. Tato místa jsou založena na osobních a respektujících vztazích

nesených vzájemnou důvěrou, podporována z biskupství, pastoračně doprovázena a zakotvena ve větších farnostech či v diecézi jako celku. Takto žité vztahy se dále rozvíjejí skrze komunikaci a spolupráci s jinými křesťanskými církvemi, náboženstvími, občanskou společností i veřejnými institucemi. Sem patří i kritický dialog a komunikace ve virtuálním prostředí. Nedílnou součástí těchto vztahů, které plodí nový život v Kristu, je pak také náš vztah k chudým a k celému stvoření.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme, aby v každé farnosti nově koncipované podle III. 1. a. (případně v pastorační oblasti) byl farářem či moderátorem společné správy dle místní situace pověřen někdo ze **členů farního týmu nebo z jiných farníků**, kdo bude spolupracovat s ostatními farníky i s dalšími lidmi takto v rámci diecéze pověřenými a zodpovídat se ve své službě faráři (buď jako dobrovolník, nebo placený pracovník v rámci své širší náplně práce), a to především v těchto oblastech:

- **rozvíjení vztahů mezi „ohnisky života“** navzájem (farnosti, komunity, další křesťanská společenství či iniciativy apod.);
- **ekumenické vztahy** v nejrůznějších oblastech společného misijního poslání;
- **partnerské vztahy** s obcemi, městy, kraji, občanskou společností, školami, spolky apod.;
- **rozvíjení iniciativ v oblasti péče o náš „společný domov“** (podrobněji srov. V. 3.).

2. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství podpořilo (poradensky, finančně apod.) iniciativy farností a komunit směřující k tomu, aby byly k dispozici **prostory ke komunitnímu setkávání** pro širokou veřejnost, které umožní setkávání a rozšíření pastorační nabídky nad rámec bohoslužeb (komunitní centra, místa pro setkávání dětí, kavárny, otevřené zahrady apod.). Tyto prostory mohou být vlastní, nebo sdílené s jinými organizacemi.

3. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství nabízelo či zprostředkovávalo různé **vzdělávací příležitosti** (semináře, workshopy, tematické večery apod.) věnované tématu prožívání zdravých vztahů, které budou přístupné co nejvíce lidem včetně kněží, jáhnů a pastoračních spolupracovníků, případně i širší veřejnosti. Ty by pak měly být zaměřeny např. na rozvoj konkrétních vztahových kompetencí, aktivní naslouchání, práci s emocemi, autenticitu, zranitelnost, schopnost sdílení se, nenásilnou komunikaci, přijímání odlišnosti, práci se zraněními, schopnost odpouštět, tvorbu bezpečného prostoru, nastavování hranic apod. Zároveň je třeba hledat způsoby, jak lidem účast na takovýchto nabídkách usnadnit (např. hlídání dětí či souběžný program pro ně apod.).

4. CESTA: Předkládáme ke zvážení, aby biskupství zřídilo pravidelně aktualizovaný **celodiecézní virtuální prostor** (webové stránky, intranet, sociální sítě apod.) jako nástroj pro prohloubení komunikace napříč farnostmi a komunitami, kde bude možné sdílet inspiraci, příklady osvědčené praxe a nabídky vzájemné podpory apod. Zároveň dáváme ke zvážení hledání způsobů, jak podpořit rozvoj kvalitních nástrojů pro online prezentaci a komunikaci jednotlivých farností a komunit.

3. Život pro druhé aneb Cesta služby

Cílem misijní cesty diecéze je žít pro druhé tak, aby vztah s Kristem a s lidmi přirozeně vyzařoval skrze konkrétní skutky – (**a.**) ve slavení Kristovy přítomnosti uprostřed nás při bohoslužbách, (**b.**) ve sdílení Kristovy radostné zvěsti se všemi lidmi a (**c.**) v praktické solidaritě nesené Kristovou milosrdnou láskou ke všem, zvlášť k lidem v nouzi. V těchto třech oblastech spatřuje dnešní církev tři hlavní úkoly, které společně tvoří vzájemně se prolínající a podporující celek. Jelikož všechny tyto aktivity potřebují ke své plodnosti vyrůstat ze života s Kristem a s druhými, klademe velký důraz na zvládnutelnost a dostatek času pro zrání těchto plodů. Upřednostňujeme méně, ale dobře zvládnutelných cílů, s respektem k lidským možnostem, s odvahou opouštět neplodné aktivity a

s citlivostí pro iniciaci procesů, které potřebují svůj čas. Jde o cestu, která vyžaduje trpělivost, vnímavost pro to, co se již mezi námi děje, rozlišování nových cest, respektování reality, ve které žijeme, a ochotu k osobní i společné proměně srdcí.

a. Slavení bohoslužeb

Z čeho vycházíme? Slavení bohoslužeb (liturgie, z řeckého *leitourgia* = bohoslužba), zejména mše svaté, není sice prvotním nástrojem evangelizace, je však vrcholem a pramenem celého křesťanského života, kde se člověk setkává s Kristem, zakouší přijetí, slyší Boží slovo a je poslán sdílet Krista druhým. Eucharistie utváří společenství a probouzí vědomí společného poslání. I když je důležité hledat různé přístupnější formy oslovení dnešních lidí, liturgické slavení zůstává nepostradatelným výrazem víry a zdrojem vnitřní obnovy církve. Důležitým propojením mezi liturgickým slavením a běžným životem jsou nejrůznější formy zdravé lidové zbožnosti.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je prostor pro hluboké, dnešnímu člověku srozumitelné, přívětivé a inspirativní slavení mše svaté a dalších svátostí, které napomáhá živému setkání lidí s Bohem s využitím potenciálu síly hudby a jejího žánrového rozpětí. V místech, kde v neděli není mše svatá, se věřící v rámci místních komunit schází k naslouchání Božímu slovu, k modlitbě a ke sdílení života. Obřady jako svatby či pohřby jsou slaveny s citlivostí a vnímavostí pro lidi, kteří stojí mimo církev. V diecézi existuje pestrá nabídka tradičních i nových forem společné modlitby, bohoslužeb či poutí přizpůsobená dnešním lidem, konkrétním místům a různým spiritualitám a otevírající možnost svědectví a dalšího doprovázení.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství nabízelo, zprostředkovávalo, podporovalo či vytvářelo místní i centrální příležitosti pro **vzdělávání v oblasti liturgie** s cílem jejího přívětivého, komunitně prožívaného, misijně otevřeného a zároveň hlubokého slavení. Toto vzdělávání má být zaměřeno např. na službu lektorů, akolytů, služebníků eucharistie, podávání přijímání nemocným, ministrantů, kostelníků, komentátorů, hudby, doprovázení dětí při bohoslužbách apod.

2. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství nabízelo či zprostředkovávalo také **inspiraci a podporu pro přípravu slavení ostatních bohoslužeb**, pobožností či modlitebních setkání (bohoslužby slova, modlitební setkání, křížové cesty, modlitba růžence, adorace, večery chval, bohoslužby při zvláštních příležitostech jako „dušičky“ či „půlnoční“, slavení Doby stvoření apod.), s cílem, aby takovéto bohoslužby byly přístupné, oslovující a inspirující i pro lidi mimo církev.

3. CESTA: Doporučujeme na bohoslužebných místech před či po bohoslužbách, ale třeba i na webových stránkách, dveřích kostela či vývěskách **podpořit různé způsoby přijetí každého příchozího** – ať už pravidelného účastníka, hledajícího nebo náhodného návštěvníka – a to s cílem nenásilně vytvářet atmosféru vstřícnosti, která lidem pomáhá cítit se v místní komunitě vítáni, s respektem k jejich případné potřebě „být pouze přítomni“ a s nikým osobně nekomunikovat.

4. CESTA: Doporučujeme, aby tam, kde v diecézi není pravidelně v neděli slavena mše svatá, byla **podporována shromáždění, kde se lidé scházejí k bohoslužbám slova** či modlitbám v kostele, kapli nebo jiném veřejném prostoru, případně i v domácnostech či jiných prostorech (kromě nedělí, kdy je jednou za čas slavena mše svatá pro celou oblast). Součástí této podpory by pak mělo být vysvětlení specifik takovéhoto způsobu slavení Dne Páně, kdy jsou lidé ve spojení se slavením eucharistie jiným způsobem než každonedělní přítomností na mši svaté, a zdůraznění, že využívání online přenosů by mělo být pouze doplňkovým nástrojem, například pro nemocné.

b. Sdílení evangelia

Z čeho vycházíme? Sdílení evangelia (nejen) s nevěřícími či hledajícími (martyrie, z řeckého *martyria* = svědectví), ke kterému jsou povoláni všichni křesťané, je cestou k setkání člověka s Božím slovem. Kristova přítomnost se tak stává zakusitelnou skrze naše slova, gesta i způsob života. Všichni jsme společně posláni být svědky této Kristovy přítomnosti uprostřed každé situace, ve které žijeme a do které vstupujeme, a jsme spolu s ostatními lidmi a uprostřed nich povoláni vydávat svědectví a žít „radost evangelia". Nejde jen o zachování zavedených forem, ale také o odvahu hledat cesty nové a experimentovat s pastoračními modely, které přinášejí plody. Sdílení evangelia zahrnuje také osobní svědectví o zmrtvýchvstalém Kristu pramenící z osobní zkušenosti, které se projevuje otevřeným a vzájemným sdílením radosti evangelia, ochotou naslouchat a důvěrou, že Kristus je s každým člověkem dávno před tím, než jej my sami oslovíme. Úkolem církve je však také prorocká služba, máme být i solí země, volat k obrácení, někdy provokovat, kácet modly, ukazovat, které cesty k životu nevedou (srov. také „společenská diakonie" v I. 3. c).

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde jsou rozvíjeny a podporovány nejrůznější příležitosti ke sdílení evangelia jak s lidmi evangeliem zatím neoslovenými, tak s těmi, kdo touží po prohloubení svého života s Kristem. A to nejen na základě osobních vztahů, ale také skrze sdílení evangelia ve veřejném prostoru (média, sociální sítě, péče o životní prostředí apod.). Na tomto sdílení se při různých příležitostech podílejí nejen biskup, kněží a jáhnové, ale také další muži i ženy, kteří k tomu mají obdarování, jsou k této službě připraveni (vzdělání, duchovní zralost apod.) a v některých případech i pověřeni biskupem. Evangelium je v diecézi sdíleno ve vzájemném doplňování různých společenství, komunit či spiritualit a jsou při tom běžně využívány moderní technologie.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme nabízet **společné vzdělávací programy** zaměřené na sdílení evangelia a sociální nauku církve, kterých by se účastnili jak kněží a jáhni, tak i ostatní pastorační spolupracovníci a spolupracovnice, případně i další zájemci z řad věřících.

2. CESTA: Doporučujeme hledat cesty, jak aktivně, přirozeně a autenticky **působit na sociálních sítích** a nabízet či zprostředkovávat již existující kvalitní formáty sdílení evangelia online (podcasty, krátká videa, online poradenství, duchovní doprovázení apod.), vždy s hledáním možností pro navázání osobního kontaktu v reálném světě.

3. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství nabízelo či zprostředkovávalo základní **vzdělávání v digitální gramotnosti** (včetně základního používání, výhod, limitů a rizik umělé inteligence) směřující k lepšímu pochopení potřeb především mladších generací, jejich oslovování a hledání mostů mezi online a reálným světem, a to nejen pro pastorační pracovníky či správce farních webů a farních sociálních sítí, ale i pro další zájemce.

4. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství podporovalo **evangelizační aktivity ve farnostech** (tedy aktivity vedoucí ke sdílení evangelia ve farnostech jak s hledajícími, tak s těmi, kdo potřebují svůj život s Kristem prohloubit, organizované také skrze spolupráci s různými komunitami, projekty a službami u nás i mimo diecézi apod.), které nenásilně zvou k seznámení s evangeliem a respektují svobodu účastníků (např. kursy Alfa, srov. 2. cesta II. 2.).

c. Solidarita v nouzi

Z čeho vycházíme? Praktická (činná, sloužící) solidarita s lidmi v nouzi (diakonie, z řeckého *diakonia* = služba) se projevuje jak službou konkrétním trpícím lidem či lidem v nouzi v jejích nejrůznějších podobách (osobní diakonie), tak úsilím o sociální spravedlnost ve společnosti a péčí o celé

stvoření vnímané jako náš společný domov (společenská diakonie). Tento úkol není ničím okrajovým, ale je vlastní celému Božímu lidu, proniká celou strukturou církve a jejích pastoračních služeb a nutně se vzájemně prolíná se slavením bohoslužeb a sdílením evangelia. Samozřejmě ovlivňuje i způsob hospodaření s církevním majetkem. Činná solidarita s lidmi v nouzi v obou jejích rozměrech (osobním i společenském) není tedy jen jakýmsi doplňkem činnosti církve, který by bylo možné zcela delegovat na Charitu, ale je jedním z projevů samotné identity církve.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde žije a slouží církev, která naslouchá, je solidární s lidmi v nouzi, s lidmi na okraji společnosti i s celým stvořením a hledá praktické cesty, jak být zřetelným znamením a účinným nástrojem milosrdné Boží lásky ke všem. Tato církev svým celkovým životním stylem vytváří prostředí, kde i chudí lidé dnešních dnů nacházejí praktické zastání. Solidarita s lidmi v nouzi i s celým stvořením dostává svůj základní praktický výraz (založený na vnímání nejrůznějších potřeb a druhů nouze v okruhu životního prostoru věřících a hledání způsobů, jak je naplnit) především v místních komunitách, farnostech, řeholních i nových komunitách atd., ale zároveň je v oblastech, na které již síly jednotlivých věřících či farností a komunit nestačí, podle principu subsidiarity provázána a doplňována s činností celodiecézně působících služeb, jako např. profesionální Charity (srov. oddíl IV.) či jiných charitativních organizací. Církev v diecézi vystupuje jako prorocký hlas vůči sociálním nespravedlnostem a v oblasti ochrany stvoření a spolupracuje s širší společností na řešení těchto závažných výzev dneška.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme, aby byla biskupem pověřena **odpovědná osoba**, která bude mít v náplni své práce (a ve spolupráci s dalšími) **podporu diakonického rozměru služby** farností a komunit v diecézi v jeho osobním i společenském zaměření, a to včetně zodpovědnosti za spolupráci s profesionální Charitou (srov. IV. 2. a 3.). Tato odpovědná osoba úzce spolupracuje i s tím, kdo je v diecézi pověřen službou koordinátora pro iniciativy rozvíjející podněty encykliky Laudato si ' (srov. oddíl V. 3.).

2. CESTA: Doporučujeme, aby byl v každé farnosti či pastorační oblasti určen **některý z farníků** (např. jáhen, katechista, katechistka, jiný člen či členka farního týmu apod.), který bude mít v této farnosti či pastorační oblasti ve spolupráci s farářem či moderátorem společné duchovní správy a pod jeho vedením na starosti podporu solidarity s lidmi v nouzi. To se může dít např. doprovázením skupiny farníků zaměřené na praktickou solidaritu s lidmi v nouzi ve farnosti, vnímáním konkrétních potřeb ve farnosti a organizováním či zprostředkováváním příslušné pomoci. Dále také skrze komunikaci a hledání cest ke spolupráci s charitativními, humanitárními, sociálními či zdravotními službami Charity či jiných organizací.

3. CESTA: Doporučujeme v diecézi vyhledávat a podporovat **projekty sociálně citlivého hospodaření a komunitního života** (např. komunitní zahrady, bydlení pro rodiny v nouzi, fond pro podporu potřeb lidí v nouzi, komunitní sdílení potřeb a přebytků apod.).

II. SDÍLENÍ EVANGELIA S DĚTMI A MLADÝMI LIDMI

Misie s dětmi a mladými lidmi je klíčovou součástí života diecéze, protože Kristus se ztotožňuje s „nejmenšími" a jejich přijetím přijímáme i Jeho. Tento druhý oddíl rozvíjí obecnější úvahy o misii z prvního oddílu s důrazem na specifické potřeby mladých lidí a dětí a klade důraz (**1.**) na vytváření prostředí pro setkání dětí a mladých lidí s Kristem a druhými; (**2.**) hledání přiměřeného jazyka pro sdílení evangelia s dětmi a mladými lidmi dnes; (**3.**) posilování sounáležitosti dětí a mladých lidí s celou církví napříč generacemi a (**4.**) poslání a služba dětem a mladým lidem v církevních školách a školských zařízeních.

1. Prostředí k setkání s Kristem a druhými

Z čeho vycházíme? Církev, která je otevřená dětem a mladým lidem, se otevírá budoucnosti – právě mladí lidé dnes často chybí v církevním životě nebo zůstávají bez zázemí a doprovázení. Proto je důležité vytvářet prostředí důvěry, přijetí a sdílení, kde se mohou mladí lidé setkávat s Kristem i mezi sebou a kde je víra sdílená jako společná cesta. Děti a mladí lidé jsou rozptýleni po celé diecézi a je třeba vyjíždět jim vstříc do jejich životních prostorů a kombinovat různé nové přístupy. Klíčový je zde postoj doprovázení zaměřený na lidský život ve všech jeho rozměrech, který vnímá mladé lidi jako spolu-hledající a otevírá jim prostor pro různé formy života víry, služby i odpočinku, přičemž respektuje jejich individuální hledání i odlišné životní postoje. Je třeba si být navíc vědomi toho, že nedůvěra řady mladých lidí (včetně některých, kteří v církvi vyrůstali) k institucionální církvi je hluboká a zásadní. Důležitou roli v oblasti prvního setkání s Kristem hrají farnosti, v nichž se již od útlého věku vytvářejí dětská společenství, která pak spolu pokračují v poznávání Krista.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde děti a mladí lidé mají na dosah svého domova či studií místa, kde jsou vítáni takoví, jací jsou. Tedy otevřená a snadno přístupná prostředí založená na respektujících vztazích, kde mohou víru objevovat jako společnou cestu, kterou je možné sdílet. Svobodně se tak mohou otvírat přijetí Božího slova v jeho pozvání k následování Krista, aktivně se zapojit a nezůstat pouhými příjemci péče. K dispozici je jim služba doprovázení s respektem k různým fázím jejich duchovního hledání a osobního zrání v různých rozměrech jejich života. Klíčová je podpora propojení mezi farnostmi, dalšími správními celky a regiony. Služba dětem a mládeži se v diecézi i ve farnostech realizuje skrze síť spolupracovníků a propojuje farnosti, různé organizace, týmy a společenství, které s dětmi a mladými lidmi pracují. Součástí této vize je i doprovázení církevních škol jako jedinečné součásti misijního poslání církve v naší diecézi.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme **pověřit pracovní tým přípravou proměny služby dětem a mladým lidem v diecézi** směrem k důrazu na podporu jejich života s Kristem na nejrůznějších místech v celé diecézi, se zvláštním zřetelem ke Karlovarskému kraji. To bude zahrnovat např. vlastní kompetentní tým, spolupracovníky v regionech, podporu lokální služby dětem a mladým lidem ve farnostech, nabídky vzdělávání, personální kapacity k organizaci diecézních akcí a projektů či úzkou spolupráci s farnostmi, vikariáty a dalšími diecézními centry nebo týmy. Tento pracovní tým by měl za úkol např.:

- hledat způsoby, jak posílit **spolupráci s farnostmi** a **dalšími projekty a komunitami** věnujícími se v diecézi dětem a mládeži;
- hledat **kontaktní osoby** pro děti a mladé lidi či rodiny v obou krajích, pastoračních oblastech či ve vikariátech (včetně hledání vhodného způsobu zapojení kněží), které by byly schopné navazovat osobní vztahy s jednotlivými mladými lidmi či rodinami, a to i s těmi, kteří se nebudou účastnit společných setkávání;
- zvážit možnost **vytvoření menších misijně-pastoračních** týmů, které by putovaly po diecézi a doprovázely děti a mladé tam, kde žijí či studují;
- aktivně **podporovat a propojovat menší skupiny či komunity**, kde děti a mladí lidé mohou prožívat hlubší duchovní zkušenosti (modlitební skupiny, adorace, duchovní obnovy, sportovní utkání, koncerty, přednášky, tábory, workshopy apod.) jakožto osobní setkání s Kristem;

- organizovat pravidelné **regionální dny mládeže** (v obou krajích) a setkávání mladých z různých farností za účelem společných akcí a vzdělávání;
- rozvíjet systematickou **formaci pro ty, kdo se věnují mladým** lidem, s důrazem na jejich duchovní růst a metodickou přípravu pro efektivní komunikaci evangelia a podporující a pomáhající komunikaci obecně;
- vyvinout **komunikační, koordinační a podpůrnou síť** pro doprovázející.

2. CESTA: Předkládáme ke zvážení hledat, jakými způsoby by bylo možné ve farnostech, ve kterých jsou střední školy, podpořit nabídku vstřícného **zázemí ze strany farního společenství či konkrétní komunity** pro děti přecházející na internáty středních škol z okolního regionu (případně i pro jejich rodiče). Doporučujeme také hledat možnosti, jak podpořit využívání možnosti **vstupovat do výuky středních i základních škol** s nabídkou diskuze o tématech, které s církví a vírou souvisejí (literatura, historie, etika, filosofie, sociální práce apod.).

3. CESTA: Doporučujeme, aby **synodní skupina pro církevní školství** rozpracovala své **návrhy a analýzy a předložila** je ke zvážení ve III. etapě diecézní synody.

2. Sdílení evangelia jazykem dnešních lidí

Z čeho vycházíme? Misie s dětmi a mladými lidmi vyžaduje překlad evangelia do jejich současného jazyka a způsobu myšlení – ne změnu obsahu, ale jeho vtělení do dnešní kultury. Sdílení evangelia má vycházet z jejich otázek a životních zkušeností a má rezonovat s tím, co děti a mladí lidé opravdu prožívají. Klíčové je zde sdílení základní zvěsti o Kristu tak, aby tato zvěst byla srozumitelná a životaschopná uprostřed dnešní kultury. Patří sem i využívání digitálních médií a sociálních sítí jako prostoru, kde se mladí lidé pohybují a kde může církev autenticky působit. Nejde však jen o jazyk, ale o celkový přístup, který naslouchá, rozumí a evangelium tvořivě komunikuje v kontextu dnešní doby.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde děti a mladí lidé mají k dispozici prostory, v nichž mohou evangelium slyšet i sdílet způsobem a jazykem jim blízkým. Sdílení víry je podporováno možnostmi doprovázení dětí a mladých lidí vycházejícími ze spolupráce mezi rodinami, místními komunitami, farnostmi, řeholními a novými komunitami, katechetickým centrem a diecézním centrem mládeže. Zvláštní důraz je kladen na bezpečnou a inspirativní přítomnost ve virtuálním prostoru. Zároveň je myšleno i na ty, kdo mají či volí omezený přístup k digitálním technologiím.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme **posílit službu oddělení Pastorační centrum** tak, aby se mohlo stát podpůrným nástrojem pro místní pastorační spolupracovníky, katechety, katechisty i kněze v oblasti doprovázení dětí a mladých lidí na jejich cestě víry na území celé diecéze (především skrze osobní doprovázení, ale také např. skrze nabídku nejrůznějších podpůrných materiálů, ať už vlastních, nebo zprostředkovaných apod.).

2. CESTA: Předkládáme ke zvážení možnost přípravy a nabídky **kurzů sdílení evangelia** přizpůsobených aktuálním potřebám a jazyku mladých. Při tom lze vycházet z nabídek, které jsou u nás již k dispozici (např. kurzy typu Alfa pro mládež, Život v Duchu, Hledám Boha, Mission Possible, Evangelizační buňky aj; srov. 4. cesta I. 3. b.), ale zároveň se i skupiny našich mladých mohou stát jakousi „laboratoří“, kde samotní mladí lidé mohou společně s jejich staršími průvodci hledat způsoby jejich vlastního vyjádření víry a modlitby, které bude blízké i jejich „nevěřícím“ současníkům.

3. CESTA: Doporučujeme, aby biskup pověřil **pastorační centrum**, které ve spolupráci s dalšími (včetně spolupracovníků z řad mladých lidí) **vytvoří koncepci systematické digitální pastorace** (navazující samozřejmě na pastoraci terénní), bude se jí v rámci náplně své práce trvale věnovat a

bude na diecézní úrovni (či ve spolupráci s podobnými projekty v jiných diecézích) spravovat (zprostředkovávat) sociální sítě, interaktivní podcasty, videa a online kurzy. Tento úkol by mohl dále zahrnovat např.:

- ve spolupráci s odborníky pořádat či zprostředkovávat kurzy pro mladé o **bezpečném a etickém používání** sociálních sítí, internetu a umělé inteligence či **nových technologií** obecně, včetně problematiky závislostí v digitálním světě;
- pověřovat mladé lidi k tvorbě **virtuálních projektů** (např. videa, podcasty, příběhy mladých křesťanů a jejich zkušenosti apod.), a tak přispívat ke sdílení evangelia a podpory spirituálního rozměru života dětí, mladých lidí a rodin.

3. Rodina, sounáležitost, solidarita

Z čeho vycházíme? Misie s dětmi a mladými lidmi čerpá ze zakotvení v mezigeneračním společenství církve – mladí přinášejí svěžest a energii, starší životní moudrost a stabilitu. Pastorace má vyrůstat ze života ve společenství a směřovat k němu, doprovázet v konkrétních životních situacích, vést k solidaritě s lidmi v nouzi a s celým stvořením, rozvíjet osobní vztahy a pružně reagovat na konkrétní (duchovní, psychické, sociální i materiální) potřeby dětí a mladých lidí. Teprve pak je připravena půda pro případnou svátostnou iniciaci. Klíčová je podpora rodin (přijetí, naslouchání, doprovázení, rozlišování, integrace). Důležité je ovšem i doprovázení rodin neúplných či procházejících krizí. Totéž platí i v případě, když partneři z jakéhokoliv důvodu nemohou uzavřít církevní sňatek nebo žijí v netypicky uspořádaných vztazích (tedy v životních realitách takových, jaké jsou). Církev má být pro děti a mladé lidi domovem, který je nenechá stranou, ale počítá s nimi jako s důležitými členy a členkami Božího lidu, kterým je třeba s velkou pozorností naslouchat.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je kladen důraz na mezigenerační doprovázení dětí a mladých lidí, včetně jejich rodin, i těch netypicky uspořádaných. Je podporováno vícegenerační slavení bohoslužeb, a to jazykem a formou, které jsou přiměřené všem zúčastněným. Jsou zde bezpečné prostory pro dialog se staršími průvodci na cestě víry. Mladí lidé jsou zapojováni do rozhodovacích procesů, jsou aktivně zváni ke společné přípravě a utváření liturgií, akcí a projektů a podílejí se také na praktické solidaritě s lidmi v nouzi a péči o náš společný domov. Díky tomu se cítí plnohodnotnými a zodpovědnými členy a členkami církve a jsou posilováni ve své víře, vytrvalosti i schopnosti zvládat náročné situace.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme podpořit **službu dětem a rodinám při slavení nedělní mše svaté** ve farnostech (přizpůsobené kázání či slovo pro děti, přizpůsobené výrazové formy, zázemí pro rodiny s malými dětmi vhodné k přebalení a nakojení dětí, nabídka služby hlídání malých dětí s jednoduchým programem, možnost souběžné katecheze s dětmi různých věkových skupin během bohoslužby slova apod.).

2. CESTA: Doporučujeme rozvinout **programy podpory a doprovázení rodičů ve výchově ve víře**, rodinné duchovní obnovy, rodinná společenství a formační kurzy pro rodiče (a to i pro netypicky uspořádané rodiny), snoubence a manžele (manželské večery apod.), nabídku praktických inspirací (písemných, elektronických apod.).

3. CESTA: Doporučujeme skrze službu pastoračních spolupracovníků a spolupracovnic biskupství:

- podpořit ve farnostech či obecně v diecézi příležitosti (např. i jako součást přípravy na biřmování), kde mladí lidé mohou **sdílet s nemocnými** či jinak znevýhodněnými lidmi a seniory jejich životní zkušenosti, modlitby a duchovní bohatství, a tak s nimi navazovat trvalejší osobní vztahy (např. vícegenerační farní dovolené, vánoční či velikonoční návštěvy nemocných, dobrovolnictví a jiné formy péče o lidi v obtížných životních situacích apod.);
- vyvinout a farnostem nabídnout postupy pro zapojování dětí a mladých lidí do **spoluvytváření** programů zaměřených na solidaritu s lidmi v nouzi, např. na život starší generace, na znevýhodněné rodiny či skupiny lidí (rodiny s více dětmi, pěstounské rodiny, neúplné rodiny apod.), na otázky sociální spravedlnosti, na ochranu stvoření apod.;
- podpořit nejrůznější možnosti, jak **otevřít prostory farností** (fary, farní zahrady, další farní pozemky apod.), přizpůsobovat farní prostory a nabídnout podporu pro scházení maminek či tatínků s dětmi, setkávání skautů či jiných organizací pracujících s dětmi a mladými lidmi apod.;
- spolupracovat s odborníky, církevními školami a organizacemi, kteří se věnují mladým lidem, na programech **pro zvyšování schopnosti dětí a mladých lidí řešit náročné osobní i vztahové situace** a hledat cesty, jak v takovýchto situacích v přiměřeném bezpečném rámci vůči jejich účastníkům poskytovat podporu a doprovázení.

4. CESTA: Doporučujeme motivovat mladé lidi k **spoluúčasti a spoluodpovědnosti**. Proto také doporučujeme přizpůsobit struktury spoluodpovědnosti ve farnostech tak, aby mladí mohli být jejich součástí, a zároveň zvážit **vytvoření poradních skupin mladých** na celodiecézní rovině.

4. Poslání a služba církevních škol

Tato část byla doplněna na základě závěrečného hlasování o návrhu pracovní skupiny pro školství a následně po shromáždění připomínek synodních delegátů editována diecézním biskupem v rámci jeho finální editace dokumentu.

Z čeho vycházíme? Církevní školy a školská zařízení zřizované biskupstvím a salesiánskou provincií jsou jedinečnou součásti misijního poslání církve v naší diecézi. Poskytují vzdělávání a výchovu postavenou na křesťanských principech významnému počtu dětí a mladých lidí. Těší se velkému zájmu veřejnosti, počet uchazečů dlouhodobě převyšuje kapacity škol, přičemž z křesťanských rodin pochází jen menší část. Hodnotou samo o sobě je kvalitní vzdělání a výchova k lidskosti, v současném světě plném zmatků, nejistot a nástupu umělé inteligence. Ve vztahu k víře hrají školy především preevangelizační roli – skrze vztahy a svědectví života mohou přispět k bourání předsudků, inspirovat a nabízet nástroje pro setkání s živým Bohem. Usilují o to mluvit s dětmi a mladými lidmi srozumitelným jazykem a doprovázet je na jejich duchovní cestě s citlivostí k tomu, kde se zrovna nacházejí. To vše vytváří řadu napětí, která musejí školy ve své každodenní praxi reflektovat a vyvažovat. Zároveň jsou školy zřizované biskupstvím pouze v Plzni, v jiných částech diecéze zcela chybí.

Kam směřujeme? Cílem jsou církevní školy a školská zařízení, které s ohledem na svoje specifika poskytují kvalitní službu a současně jsou pevně ukotveny ve své křesťanské identitě. Ta se mimo jiné projevuje i zvýšenou citlivostí vůči znevýhodněným žákům, studentům a klientům a také vůči znevýhodněným prostředím. Křesťanskou identitu škol aktivně spoluvytváří spirituálové a spirituálky spolu s učiteli a žáky zakořeněnými v křesťanství, školy mají systém jejich podpory a formace a pravidelně reflektují, jak se jim to daří. Společně s pověřenými službami v diecézi spolupracují církevní školy na péči o děti a mládež v diecézi a o křesťanské učitele mimo církevní školy, sdílejí a inspirují se s dalšími církevními, či jinými koncepčně podobně zaměřenými školami či

školskými zařízeními. Církevní školy a školská zařízení jsou dostatečně materiálně vybavené a jejich zaměstnanci jsou adekvátně odměňováni, aby mohly dobré služby poskytovat udržitelně a byly konkurenceschopné. Církevní školy a služby Křesťanské pedagogicko-psychologické poradny jsou rozšířeny i v dalších oblastech diecéze, nejen v Plzni.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme, aby školy ve svých koncepcích naplňování křesťanské identity pracovaly se zkušeností, že pastorační péče se lépe daří v týmech, a popsaly, jakou podporu a formaci poskytují učitelům a ostatním pedagogickým pracovníkům, kteří jsou pro křesťanskou identitu škol klíčoví, a jakou podporu a formaci nabízejí všem zaměstnancům.

2. CESTA: Doporučujeme, aby pracovní skupina ve spolupráci s vedením církevních škol a pastoračním oddělením, případně novými službami v diecézi, hledala cesty, jak mohou církevní školy sdílet svoje zkušenosti z práce s mladými lidmi a spolupracovat na péči o děti a mladé lidi i mimo církevní školy (např. s křesťanskými pedagogy na jiných školách, s učiteli náboženství či katechety z jednotlivých farností apod.).

3. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství podporovalo konkrétní projekty a lidi, kteří by usilovali o založení další církevní školy nebo školského zařízení v diecézi, pokud se k tomu sejdou vhodné podmínky, včetně materiálních a finančních. Při tom doporučujeme brát v potaz i sociálně-kulturní charakter daného území a jeho potřeby. Doporučujeme, aby se rozšířily kapacity Křesťanské pedagogicko-psychologické poradny, aby mohla svoje služby poskytovat pro zájemce z celé diecéze. Dáváme ke zvážení, aby tento úkol byl součástí agendy školského koordinátora.

4. **CESTA:** Dáváme ke zvážení, aby diecéze zohlednila při hledání nových ekonomických modelů, případně finančních zdrojů, také potřeby církevních škol.

Synodní otázka B: USPOŘÁDÁNÍ

Jak v příštích deseti letech v naší diecézi uspořádáme
omezený počet kněží a ostatních pastoračních pracovníků,
aby mohli zdravě žít a sloužit a všichni věřící naplno prožívat svou víru?

Když se Kristus zjevuje ve společenství, emauzští učedníci (srov. *Lk* 24,13–35) se vrací do Jeruzaléma – k ostatním. Emauzská zkušenost rodí církev. Při lámání chleba se jim otevřely oči, a ještě v tu hodinu vstali a vrátili se mezi ostatní. Tak i dnešní církev je povolána k tomu, aby své struktury a způsob vedení utvářela na základě zkušenosti se Vzkříšeným.

Prvořadou motivací k strukturální proměně naší diecéze není pouze nedostatek kněží, ani jí nejsou chybějící finanční prostředky, ani snižující se počet věřících, ale potřeba přizpůsobit pastorační struktury misijnímu poslání církve v realitě dnešní společnosti a pojetí církve, která je ze své podstaty nejen hierarchická, ale také misijní a synodální. Klíčem ke zdaru této misijní proměny struktur je především hluboká změna mentality všech zúčastněných, ze které musí nové uspořádání vyrůstat a být jí podporováno. Ordinované služby zůstávají zásadní, ale jsou chápány v partnerském vztahu s ostatními charizmaty Božího lidu. K uskutečnění této změny, která bude ze strany biskupství vyžadovat systematicky vedený a doprovázený proces, máme všechno důležité: trvalou přítomnost Krista mezi námi, důvěru v Něj a také vnímavá a milující srdce.

Ve **III. oddíle** se proto v tomto duchu budeme věnovat procesu strukturální proměny diecéze jako celku, zatímco ve **IV. oddíle** se pak zaměříme na jednu specifickou oblast této proměny, na místo profesionální Charity v diecézi.

III. STRUKTURY PODPORUJÍCÍ POSLÁNÍ

Struktury a služby v diecézi mají podporovat její misijní poslání tím, že vyrůstají ze společenství s Kristem, otevřenosti vůči charizmatům jednotlivců i společenství a citlivosti pro místní podmínky i celek diecéze. Synoda o synodalitě nám v rámci této nutné proměny struktur ukázala dva klíčové směry. Za prvé je třeba brát vážně nejrůznější a často místně i zájmově velmi rozdrobené či rozrůzněné životní prostory a situace, v nichž lidé v diecézi skutečně žijí. Za druhé musí církev zůstávat věrná své katolicitě, a žít tedy jako „síť vztahů“ otevřená všem. V této síti se lidé se zkušeností z různých míst (obcí, zájmových skupin, vztahových prostředí, specifických kultur apod.) mohou navzájem setkávat, sdílet, obohacovat a odkrývat mezi sebou bohatství evangelia, a tím se stávat prostorem k životu v Kristu pro všechny.

Tento třetí oddíl se věnuje třem propojeným oblastem: (**1.**) potřebné restrukturalizaci pastorace směrem k většímu misijnímu zaměření, (**2.**) synodální proměně stylu pastoračního vedení a (**3.**) vytváření podpůrného a bezpečného prostředí pro rozvoj rozmanitých povolání, služeb a darů.

1. Misijně zaměřená změna uspořádání

Smyslem restrukturalizace pastorace je podpořit misijní poslání církve, a tedy i její život, tím, že přizpůsobené struktury budou napříč celou diecézí lépe podporovat otevřené a živé prostředí pro sdílení evangelia. To se bude realizovat nejen v rámci farností, ale i prostřednictvím dalších správních celků, organizací, komunit, ohnisek života či služeb specifickým skupinám. Misijně orientovaná proměna struktur proto zahrnuje nejen (**a.**) nové uspořádání správních celků, ale také (**b.**) podporu ohnisek života a specifických skupin, které překračují tradiční hranice farností. Klíčem je

(**c.**) týmová spolupráce všech založená na konkrétních darech a povoláních s cílem vytvářet síť propojených služeb a míst, kde se lidé mohou skutečně setkat s Kristem a vzájemně se obohacovat.

a. Misijně orientovaná restrukturalizace farností

Z čeho vycházíme? Misijně orientovaná užší spolupráce farností ve větších celcích a jejich možné budoucí slučování vychází z potřeby přizpůsobit územní uspořádání diecéze tak, aby lépe odpovídalo dnešnímu životu lidí a podporovalo misijní poslání církve. Nejde nutně o rušení farností, ale o jejich otevření, propojení s dalšími formami církevního života a přizpůsobení jejich života a služby konkrétním podmínkám malých místních komunit. Nové uspořádání, které nebude zahrnovat pouze jeden model správních celků, má postupně vyrůstat ze společného rozlišování, jehož součástí budou také věřící z daného místa. Má být flexibilní, zaměřené na osobní vztahy a zároveň být otevřené vůči všem. Farnost má zůstat místem setkání napříč generacemi i sociálními vrstvami, ale zároveň se musí uzpůsobit proměněným životním rytmům a prostředí lidí i jejich větší mobilitě. Výsledkem má být živá síť správních celků, kde lidé žijí ve svých menších „místních komunitách" zakotvených v jejich vlastním prostředí, propojených ve společném poslání a doprovázených k tomu pověřenými lidmi. Zároveň zůstává farnost otevřena každému příchozímu.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi s flexibilním a misijně orientovaným uspořádáním územních správních celků (místní komunity, farnosti, sdružení farností, misijní stanice apod.), které odpovídá různorodým místním kontextům (města, rozsáhlé venkovské oblasti, území misijního charakteru). Klíčovým prvkem je týmová správa farností, místních komunit a dalších správních celků a takové správě odpovídající služby a způsob jejich vykonávání. Je podporována spolupráce mezi všemi pastoračními pracovníky a pracovnicemi, se zvláštním zřetelem na spolupráci kněží a jáhnů mezi sebou i s ostatními. Tam, kde je to možné, vhodné a pro kněze přijatelné, je upřednostňováno jejich společné bydlení a působení. Pastorační služby jsou jasně definovány, založeny na sdílení obdarování jednotlivců a trvale duchovně a pastoračně doprovázeny. Jednotlivé správní celky jsou vedeny k vědomé spoluúčasti na společném misijním poslání celé diecéze.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme, **aby biskup po skončení synody inicioval** takové kroky, které by vedly k postupné misijní proměně pastoračních struktur diecéze, s velkým respektem k dobře fungujícím strukturám. Proces musí být veden s pohledem jak na celek diecéze, tak i na místní podmínky a potřeby. Zároveň musí umožnit spolupráci na proměně uspořádání i lidem „z terénu". Jeho konkrétní realizaci by měl mít na starosti **pracovní tým jmenovaný biskupem**, který by zároveň celou restrukturalizaci doprovázel.

2. CESTA: Doporučujeme, aby v koordinaci výše uvedeného týmu byl v diecézi **pilotně vyzkoušen celý proces proměny farní pastorace**, který by zahrnoval následující kroky (přičemž velký důraz je potřeba klást na komunikaci se členy stávajících farností, kterých se budou tyto změny týkat):

a. Zahájení **intenzivní přípravy lidí** vhodných pro spolupráci v pastoračních týmech působících ve větších pastoračních oblastech (katechisté, katecheté, akolyté, lektoři, služebníci slova a eucharistie apod.).
b. Zřízení **několika pastoračních oblastí** sdružujících několik stávajících farností, kde službu zajistí „pastorační tým" tvořený podle konkrétních podmínek kněžími, jáhny, katechisty, katechistkami a dalšími spolupracovníky a spolupracovnicemi (společná pastorační správa). Úkolem takového „pastoračního týmu" je pak v dané oblasti doprovázet „místní komunity"

věřících a koordinovat jejich život a poslání ve všech jeho základních rozměrech (srov. I. oddíl, 1. až 3. část).

c. Experimentální **ustanovení jedné pastorační rady a jedné ekonomické rady** pro takovouto pastorační oblast, odlišných od výše zmíněného „pastoračního týmu".

d. Vyhledávání a podpora **životaschopných tzv. „místních komunit" věřících** a vytipování a ustanovování lidí vhodných k jejich pastoračnímu doprovázení; zajištění jejich přípravy a jejich experimentální pověření biskupem coby členů týmů průvodců těchto „místních komunit", zpravidla v několika vzájemně se doplňujících rolích (jejichž názvy budeme ještě hledat), jako např.: koordinátor pastorace, průvodce modlitby, průvodce sdílení evangelia, průvodce služby lidem v nouzi a pokladník či hospodář.

e. Tam, kde jsou k tomu vhodné podmínky a osobnostní předpoklady, hledání možností **společného bydlení kněží**, které by v rámci takovéto pastorační oblasti umožňovalo vzájemnou duchovní i lidskou podporu.

f. Vyřešení **formálních náležitostí** týkajících se administrativy, registrace majetku a zřízení nové velké územní farnosti.

g. **Vyhodnocení procesu** restrukturalizace a přizpůsobení dalších kroků pro celou diecézi.

3. CESTA: Na místech, kde kvůli malému počtu věřících, a tudíž i nemožnosti zastávat základní úkoly církve (slavení bohoslužeb, sdílení evangelia, solidarita v nouzi; srov. I. oddíl, 3. část), nemohou být dlouhodobě ustavené a nemohou být funkční farnosti v plném slova smyslu, doporučujeme zvážit vhodnost **zajištění pastorační péče a misijního působení jiným způsobem než formou územních farností** (např. zřízením „misijních stanic" apod. pro tato území, která by byla spravována z „mateřské" farnosti nebo přímo z biskupství s jasně danými pravidly pro správu majetku apod.).

4. CESTA: Předkládáme ke zvážení, aby ve farnostech, které to budou považovat za smysluplné, bylo jejich farníkům (případně i návštěvníkům či sympatizantům) umožněno nechat se zapsat do **farního seznamu kontaktů** (tzv. „registru farníků", „farní kartotéky" apod.). Podmínky takového seznamu (náležitosti GDPR apod.) by byly jasně stanoveny biskupstvím.

b. Ohniska života a služba specifickým skupinám

Z čeho vycházíme? Ohniska života představují dynamická a často neformální místa či společenství, v nichž spontánně vyrůstá život víry a která se často nacházejí mimo tradiční rámec struktury územních farností (např. různé spolky, sdružení, neziskové organizace, neformální uskupení, vzdělávací nabídky, spirituality, ekumenické či občanské aktivity apod.). Reagují na rozmanitost životních situací, duchovních potřeb i způsobů života současných lidí, zvláště těch, kteří jsou např. více vázáni na určitou spiritualitu, konkrétní komunitu nebo druh služby než na území samotné. Tyto spontánně vznikající formy života víry je třeba v diecézi nejen rozpoznávat, ale také podporovat a do celku diecéze integrovat jako nutné doplnění ke klasickému uspořádání územních farností. Kromě toho je třeba v diecézi rozvíjet i kategoriální pastoraci zaměřenou na specifické skupiny nebo oblasti. Taková rozmanitost struktur odpovídá výzvě vnímat „místo" nejen geograficky, ale především jako síť vztahů, v níž a skrze níž může růst Boží království.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi s takovými pastoračními strukturami, které jsou schopny pružně reagovat na rozmanité potřeby lidí tím, že napříč regiony nabízejí pestré formy podpory křesťanského života – od „mobilních" a online služeb až po nabídku akcí společných pro větší území. Důraz je kladen na podporu a propojení ohnisek života a míst žité spirituality, která doplňují běžnou pastoraci územních farností a odpovídají současné zkušenosti života probíhajícího ve

více prostředích zároveň. Kategoriální pastorace je systematicky rozvíjena v nemocnicích, věznicích, školách a zařízeních sociálních či zdravotních služeb. Zvláštní pozornost je věnována zranitelným lidem a dalším specifickým skupinám (např. osamělým lidem ve farnostech, lidem bez domova, nově příchozím, konvertitům, pečujícím, seniorům, nemocným, truchlícím, lidem z LGBTQ+ komunity, rozvedeným a znovu sezdaným apod.), jejichž potřeby jsou průběžně sledovány a podle možností je jim nabízeno doprovázení a cílená podpora.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme, aby se **biskupství** (např. skrze své oddělení Pastorační centrum) **stalo garantem podpory** nejrůznějších „nad-farních" či „mimo-farních" **míst s diecézním přesahem** – center společného života a spirituality – propojovalo je mezi sebou, koordinovalo a propagovalo jejich nabídku a zároveň mapovalo místa nová, kde se rodí nové vztahy a život. Tato podpora a propojování by se měly stát součástí základní pastorační strategie diecéze.

2. CESTA: Doporučujeme, aby **biskupství přizpůsobilo rozvoj kategoriální pastorace** aktuálním potřebám a situaci zvlášť zranitelných a marginalizovaných lidí v celé diecézi a zároveň se věnovalo specifickým otázkám s tím souvisejícím (např. vyjasnění statusu „nemocniční kaplan" / „vězeňský kaplan" na straně jedné a „pastorační asistent" v nemocnici / vězení na straně druhé).

3. CESTA: Doporučujeme aktualizovat či nově **vytvořit adresář nejrůznějších ohnisek života a specializovaných služeb** v diecézi, který by sloužil k jejich vzájemnému propojení a informovanosti lidí.

c. Spolupráce na jednom misijním poslání

Z čeho vycházíme? Má-li diecéze v dnešním světě naplňovat své misijní poslání, je důležité se spolupráci na této společné misii učit jako službu všech pokřtěných, kteří jednají na základě svých darů a nikoli pouhých funkcí a rolí. Klíčovým prvkem této proměny je týmová pastorace a sdílené vedení, postavené na vzájemném respektu a doprovázení. K tomu je potřeba systematická příprava na nové, více komunitní či týmové, podoby ustanovených i pověřených služeb (např. katechisté, správci majetku, duchovní průvodci) a na nové důrazy při výkonu kněžské služby (např. faráři – moderátoři, kněží – členové pastoračního týmu). Rozlišují se přitom různé typy služeb – spontánní, pověřené i trvale ustanovené – které je třeba rozvíjet v souladu s potřebami doby, v duchu spolupráce a sdílené odpovědnosti. Základem všeho je misijní povolání každého pokřtěného a jeho životní styl coby učedníka–misionáře.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde kněží po příslušné přípravě slouží buď jako faráři – moderátoři společných pastoračních správ, nebo v dalších rolích odpovídajících jejich obdarováním a kompetencím, a to jak v územních farnostech, tak v kategoriální pastoraci. Jáhni svým posláním propojují slavení bohoslužeb a sdílení evangelia se solidaritou s lidmi v jakékoli nouzi. Spolupráce s řeholními a novými komunitami je výrazem potřebné jednoty místní církve, která zároveň respektuje jejich autonomii. V diecézi je běžné, že lidé s odpovídající přípravou jsou ustanovováni či pověřováni do služeb katechistů či katechistek, akolytů či akolytek, lektorů či lektorek a dalších služeb s jasně definovanou odpovědností v rámci služby v pastoračních týmech různých správních celků. Správci farního majetku přebírají spoluodpovědnost za materiální správu. Služby mohou být placené i dobrovolnické, vždy s kvalitním vzděláním a podporou.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme společně promýšlet **otázky týkající se způsobů vykonávání služby biskupa, kněží a trvalých jáhnů** v měnícím se uspořádání diecéze, tyto služby definovat a jejich pojetí v rámci průběžného vzdělávání uvádět do širokého povědomí lidí.

2. CESTA: Doporučujeme koncepčně vyjasnit otázky spojené s **ustanovenými službami** v diecézi (lektoři, akolyté, katechisté) a s nově navrhovanými **dobrovolnickými rolemi** či **pracovními pozicemi** (např. vedoucí či pokladníci místních komunit, různé druhy pastoračních koordinátorů, správci majetku farností či pastoračních oblastí apod.) a na základě tohoto vyjasnění navrhnout ucelenou koncepci jejich využití, kompetencí, podmínek přijetí a souvisejícího vzdělání, struktur zodpovědnosti, podmínek služby, způsobů řešení konfliktních situací, případného ukončení jejich služby apod. V těchto službách doporučujeme podporovat zastoupení žen.

3. CESTA: Doporučujeme co nejdříve iniciovat **vzdělávání k novým službám** (např. katechisty, správce majetku, ale i lektorů, akolytů apod.) a ke spolupráci kněží s novými službami. V jeho koncepci je třeba propojit centrální podobu vzdělávání (organizované biskupstvím v návaznosti na směrnice ČBK v této oblasti) s možnostmi „formace na místě" (např. ve farnosti či vikariátu) a také brát ohled na osobní podmínky a předpoklady uchazečů. Doporučujeme také oslovit **věřící s teologickým vzděláním** a s dalšími potřebnými předpoklady pro pastorační spolupráci, kteří by v pastoračních službách diecéze mohli po příslušné přípravě a prověření jejich způsobilosti působit.

2. Spoluúčast na pastoračním vedení

Z čeho vycházíme? Návrhy obsažené v tomto druhém bodě třetího oddílu mají být odpovědí na reálnou potřebu místní církve a zároveň na potřebu proměny stylu života a poslání celé církve vyjádřené v závěrečném dokumentu synody o synodalitě. Jejich hlubším východiskem je ovšem společná křestní identita všech členů Božího lidu, z níž pramení i společné povolání ke svatosti a misii. Každý pokřtěný pak na tyto požadavky odpovídá na základě darů, které mu Duch svatý uděluje. Skrze ně pak má přinášet ovoce ve prospěch celého společenství a jeho společného poslání. Nejde tedy jen o reakci na nedostatek kněží, ale o podporu kultury spoluzodpovědnosti, společného rozlišování a spoluúčasti. Vedení je chápáno jako služba, do níž každý přispívá svými dary, a proto je třeba rozvíjet struktury spoluúčasti umožňující zapojení všech pokřtěných do rozhodování. Nezbytná je při tom role služebného kněžství, která má pod vedením biskupa chránit apoštolský charakter hlásání a podporovat společenství Božího lidu na všech úrovních.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde jsou všichni pokřtění, ženy i muži, doprovázeni na všech úrovních (od místních komunit až po vedení diecéze) ke spoluúčasti na pastoračním vedení. Kněží žijí svou službu začleněnou do celku diecézního presbyteria a objevují nové podoby realizace své jedinečné kněžské role jako pastýři, průvodci a služebníci svátostí a evangelia. V jednotě s biskupem vytvářejí prostor pro rozlišování společné cesty jim svěřených celků. V diecézi je podporován rozvoj takového prostředí, v němž má každý možnost být slyšen a zapojen do procesu společného rozlišování a rozhodování, v němž je podporována respektující komunikace, rozvíjen jazyk oslovující každého v jeho jedinečnosti a odmítány jakékoli postoje osobní povýšenosti. Diecézní vedení a biskupská kurie jsou pro ostatní pastorační týmy v diecézi vzorem a nástrojem v Kristu zakořeněné služby, spoluúčasti a spolupráce. Pastorační centrum je transformováno do centra pastorační podpory. Oblast investic a podnikání má v diecézi vytvořené své vlastní organizační prostředí umožňující jim odpovídající styl řízení. Všechny úrovně řízení jsou provázané a pastorační i ekonomické rady jsou vedeny ke skutečné spoluodpovědnosti.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme iniciovat proces restrukturalizace **diecézní kurie**, který by zahrnoval především tyto kroky:

- pokračovat v **proměně „oddělení Pastorační centrum“** do „centra pastorační podpory“, které by postupně a dle možností směřovalo ke vzniku různě zaměřených týmů pastorační podpory zahrnujících jak centrální pracovníky a pracovnice biskupství, tak spolupracovníky a spolupracovnice v „terénu“ (v místních komunitách, farnostech, pastoračních oblastech, vikariátech apod.) a tímto způsobem také podpořit vzájemnou **komunikaci a spolupráci** mezi jednotlivými farnostmi;
- zvážit zřízení **funkce výkonného ředitele či ředitelky kurie** s pověřením k řízení administrativních a technických oddělení biskupství v úzké spolupráci s diecézním biskupem a generálním vikářem;
- zvážit možnost **samostatného řízení podnikatelských a investičních projektů** biskupství a farností (např. zřízení nějaké samostatně řízené organizačně-správní jednotky, která by na základě svého statutu zůstávala pod autoritou diecézního biskupa).

2. CESTA: Doporučujeme provést vyhodnocení účinnosti a funkčnosti procesů, které jsou dnes na biskupství a v celé diecézi aplikovány za účelem vytváření **otevřeného a respektujícího pracovního prostředí**, péče o kvalitu mezilidských vztahů, rozvoje kompetencí zaměstnanců, osobnostního rozvoje, zvládnutelnosti jejich pracovní náplně, spravedlivého ohodnocení, vykazatelnosti práce a podpory jasné organizační struktury a křesťanské identity.

3. CESTA: Doporučujeme **zavedení vzdělávacích příležitostí** pro všechny vedoucí pracovníky a pracovnice v diecézi (včetně diecézního vedení a vedoucích jednotlivých oddělení kurie) v oblasti synodálního stylu služebného vedení a společného rozlišování.

4. CESTA: Doporučujeme zrevidovat **směrnice pro službu pastoračních a ekonomických rad** (farností i diecéze) podle pokynů závěrečného dokumentu synody o synodalitě, role pastoračních a ekonomických rad farností jasně oddělit od role „farních pastoračních týmů“ (samozřejmě s možností personálního překrývání) a iniciovat systém trvalé formace jejich členů. Také pak tímto předkládáme ke zvážení potřebu nastavit pravidla pro **vzájemnou komunikaci** a propojení pastoračních a ekonomických rad farností **s diecézními poradními orgány** (diecézní pastorační rada, ekonomická rada diecéze, kněžská rada), aby byla možná vzájemná výměna a lepší koordinace zkušeností. Současně navrhujeme pro oblast jejich funkčnosti poskytnutí nabídky poradenství či odborného doprovázení.

3. Podpora rozvoje povolání a služeb

Z čeho vycházíme? Rozvoj povolání a z nich vyrůstajících služeb v diecézi není samozřejmostí, ale ovocem modlitby, péče, doprovázeného rozlišování, odpovědnosti a proměny stylu života církve. Proměna církevního uspořádání a způsobu života směrem k synodálnímu stylu není jen otázkou organizačního přístupu, ale vnitřní proměny každého z nás. Jedním z podstatných nástrojů takové cesty je ucelený systém vzdělávání, který bude celý tento proces provázet a k výkonu dané služby zajistí nejen přiměřenou a odpovídající počáteční kompetenci, ale také trvalou a systematickou podporu během jejího vykonávání.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je vytvořeno takové prostředí, které podporuje zrání a rozlišování různých podob společného povolání ke svatosti v různých životních stavech a zároveň poskytuje vzdělávání a oporu pro ty, kdo v pastoračních službách nesou odpovědnost. Směřujeme k prostředí přijímajícímu, respektujícímu, pomáhajícímu a bezpečnému, ve kterém je re-

spektována a chráněna důstojnost každého člověka ve všech rozměrech jeho osobnosti a ve kterém se klade důraz na duchovní doprovázení, odbornou podporu a bezpečí pro všechny, zvláště pro děti a zranitelné osoby. Zároveň je rozvíjen systém prevence různých podob zneužívání a zaváděny mechanismy pro jeho včasné rozpoznání a bezpečnou možnost oznámení. Etické principy jednání jsou vyjádřeny v obecně přijímaném etickém kodexu.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Napříč diecézí doporučujeme iniciovat systematickou **modlitbu za povolání** ke všem životním stavům a za nalezení způsobu a místa služby pro každého. Zároveň doporučujeme vytvářet příležitosti, jak autenticky představovat specifická povolání, jako jsou povolání k manželství, služebnému kněžství či zasvěcenému životu, a nabízet mladým lidem prostředí pro zdravé **rozlišování životní cesty** (např. duchovní cvičení, osobní doprovázení, semináře o rozlišování apod.). Zároveň doporučujeme **oslovovat** osvědčené muže s nabídkou povolání k trvalému jáhenství a osvědčené muže i ženy s nabídkou povolání ke službě katechisty či katechistky.

2. CESTA: Doporučujeme vytvořit takovou podobu **diecézního vzdělávání**, která by (v návaznosti na dostupné vzdělávací možnosti v jiných diecézích, teologických fakultách apod. v ČR i v zahraničí) umožnila všem pastoračním pracovníkům a pracovnicím (včetně kněží a jáhnů) trvale a systematicky rozvíjet svoji službu synodálním způsobem. Zvláště je třeba umožnit dobrou přípravu zájemců a zájemkyň o službu v rolích potřebných pro misijní rozvoj diecéze.

3. CESTA: Doporučujeme rozšířit nabídku individuálního **duchovního doprovázení** a nabídku individuální **pastorační supervize** pastoračních pracovníků, včetně kněží, také o pravidelné příležitosti k výměně zkušeností a vzájemné podpoře mezi těmi, kteří vykonávají obdobnou službu či kteří svoji službu vykonávají v rámci jednoho týmu (např. členové pastoračních týmů, pastoračních a ekonomických rad, diecézní kurie, jednotlivých oddělení biskupství apod.).

4. CESTA: Doporučujeme **pověřit konkrétního člověka či skupinu** (v komunikaci s jinými diecézemi, řeholemi a organizacemi či odborníky u nás i v zahraniční) vyhodnocením současné praxe v oblasti podpory eticky zodpovědného **rozvíjení** pastoračních služeb v diecézi, **prevence** před jejich zneužitím nejrůznějšího druhu, **péče** o přímé i nepřímé oběti tohoto případného zneužití, **řešení** nespravedlivých obvinění a odborného **doprovázení** pachatelů. V návaznosti na toto vyhodnocení pak:

- doporučujeme vypracování a zavedení komplexního, srozumitelného a prakticky použitelného **etického kodexu diecéze**, který bude zahrnovat principy a pravidla jednání pro pracovníky a dobrovolníky na všech pracovištích a ve všech službách v diecézi s přihlédnutím k jejich specifikám (srov. také témata v 1. a 2. cestě VI. 3.);
- předkládáme ke zvážení zřízení nezávislého **kontaktního místa** pro hlášení případů vztahového a sexuálního zneužívání, ale také zneužívání moci a svědomí, případně rozšíření nabídky současných možností tak, aby mohly být zavedeny či prohloubeny jasné mechanismy prevence, řešení a podpory obětí zneužívání (v případě sexuálního zneužívání včetně připravenosti k finančnímu odškodnění) a aby tak také mohlo být zajištěno doprovázení a podpora komunit, ve kterých se něco takového stalo, terapeutická péče o pachatele a přiměřená informovanost o jeho situaci;
- předkládáme ke zvážení možnost zřídit v diecézi nezávislé **mechanismy zpětné vazby** a institut k řešení porušení směrnic etického kodexu (např.: ombudsman s jasně definovanou rolí a kompetencemi, který by mohl nezávisle řešit stížnosti a jejich oprávněnost);
- doporučujeme rozšířit systém **ohlašování jednání, které je v rozporu se zamýšleným etickým kodexem diecéze**, i na oblasti práce a spolupráce na rovině farností a komunit.

IV. PROFESIONÁLNÍ CHARITA V DIECÉZI

Čtvrtý oddíl se zabývá místem profesionální Charity (dále také jen „Charita“) v pastoraci plzeňské diecéze. Zdůrazňuje její roli jako součásti celocírkevního misijního poslání, přičemž vymezuje její podpůrný vztah k farnostem – Charita má podporovat, nikoli nahrazovat diakonický rozměr farností (srov. výše oddíl I. bod 3. část C). To znamená, že Charita (coby jeden z nástrojů celodiecézní kategoriální pastorace v oblasti služby lidem v nouzi) by měla zřizovat a dále pak řídit pouze takové služby a projekty, které nejsou zvládnutelné na úrovni farností, a farnostem poskytovat metodickou podporu nejrůznějšího druhu, aby mohly ony samy, ve své vlastní zodpovědnosti, dobře a bezpečně naplňovat obecně diakonický rozměr svého misijního poslání. Oddíl je rozčleněn na tři části věnující se (**1.**) křesťanskému charakteru, (**2.**) spolupráci s farnostmi a (**3.**) strukturám.

1. Křesťanský charakter Charity

Z čeho vycházíme? Charita má ve světě sociálních služeb nezastupitelné místo jako viditelný projev milosrdné tváře církve. Její důvěryhodnost spočívá nejen v odborné kompetenci, ale především ve věrohodnosti evangelia, které se odráží v motivaci k nezištné službě těm, kdo jsou nejvíce přehlíženi. Charita má čerpat z duchovní síly místní církve a vytvářet prostředí, kde se lidé – bez rozdílu víry – mohou přirozeně setkávat s Boží láskou. Zůstává tak otevřená všem, je ale zároveň zakotvená v křesťanské identitě, která ji volá k ochraně lidské důstojnosti, i kdyby to znamenalo ekonomické znevýhodnění vůči jiným organizacím. Tento duchovní rozměr je neoddělitelný od profesionální kvality, neboť jedině jejich propojení dává Charitě jako církevní službě smysl.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je Charita vnímána jako živý nástroj církve sloužící v duchu milosrdenství a sociální spravedlnosti, otevřený ekumenické spolupráci a partnerství s dalšími subjekty občanské společnosti. Svým křesťanským étosem a profesní kvalitou přispívá ve veřejném prostoru k důvěryhodnosti církve, vytváří prostředí pro setkání zaměstnanců, spolupracovníků, dobrovolníků i klientů se službou milosrdné lásky vtělenou do profesionální sociální či zdravotní služby a aktivně se zapojuje do společenské debaty o sociální spravedlnosti.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme rozvinout **komplexní program doprovázení a vzdělávání pro všechny zaměstnance a dobrovolníky Charity**, který by vedle povinného vzdělávání podle zákona o sociálních službách zahrnoval alespoň u vedoucích či klíčových pracovníků Charity podle možností také pracovní supervizi, vzdělávání se zaměřením na spiritualitu pomáhajících, spiritualitu klientů, církevní charakter služby Charity, spolupráci s farnostmi a sociální nauku církve, možnost individuálního duchovního doprovázení a pro zájemce o práci v Charitě také základní seznámení s východisky a principy křesťansky založené charitní služby. To vše s respektem k osobnímu postoji zaměstnanců ohledně vyznání víry či náboženské příslušnosti.

2. CESTA: Předkládáme ke zvážení zavedení vhodného **nástroje etického řízení** (založeného např. na Kodexu Charity Česká republika), který by vedení Charity usnadnil proces citlivé komunikace základních etických principů služby Charity (např. konkrétní kroky při přijímání nových zaměstnanců, téma pro každoroční hodnotící rozhovory apod.).

3. CESTA: V kontextu charitních zařízení doporučujeme podpořit pro zájemce z řad klientů i zaměstnanců Charity **možnost slavení pravidelných bohoslužeb**, které by jim pomáhaly vnímat Charitu jako součást živé církevní komunity.

2. Spolupráce Charity s farnostmi

Z čeho vycházíme? V diecézi je třeba rozvíjet vzájemně respektující a spolupracující vztah mezi Charitou a farnostmi jakožto dvěma specifickými formami výkonu diakonické služby církve. Charita poskytuje odborné sociální a zdravotní služby v oblastech přesahujících kapacity farností, zatímco farnosti naplňují své diakonické poslání skrze osobní život a službu farníků, místní dobrovolnické iniciativy a komunitní aktivity. Klíčová je proto nejen otevřená komunikace a jasné rozlišení rolí, ale i metodická a odborná podpora Charity a farností ze strany biskupství, a to tak, aby se celá církev v diecézi mohla autenticky a koordinovaně podílet na službě lidem v nouzi.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je silné propojení mezi Charitou a farnostmi skrze patronátní vazby, osobní vztahy a dobrovolnické iniciativy. Každá lokální Charita má podporu v některé z farností, komunit či jiných uskupení v diecézi (např. v určité pastorační oblasti). Taková podpora spočívá ve vytrvalé modlitbě za danou službu, v hledání způsobů možné spolupráce, případně dle možností také ve zprostředkovávání dobrovolníků apod. Iniciativy ve farnostech rozvíjející praktickou solidaritu s lidmi v nouzi jsou pak pod doprovázením pověřeného člena farního týmu přirozenou součástí života a služby farnosti, a tam, kde je to možné, také mostem k profesionálním službám Charity. V diecézi jsou jasně vymezené hranice působení Charity, aby její služby nevytvářely dojem, že jsou farnosti své diakonické odpovědnosti zbaveny.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme podporovat aktivity a projekty **propojující lokální projekty Charity a službu farností** (např. různé způsoby formace členů pastoračních rad farností s důrazem na potřebu pravidelného vyhodnocování spolupráce farnosti s Charitou, nabídky společných setkání dobrovolníků či pracovníků Charity a zájemců z řad farníků apod.).

2. CESTA: Doporučujeme hledat příležitosti k **ekumenické spolupráci** s charitativními službami jiných církví či organizací a ke vzájemnému obohacování se a sdílení zkušeností v oblasti diakonických a charitativních služeb církve.

3. CESTA: Doporučujeme ve farnostech podpořit **rozvoj finanční účasti na diakonickém poslání** církve, např. formou pravidelné kostelní sbírky na potřeby vlastní služby dané farnosti pro lidi v nouzi, či na podporu nějakého místního projektu Charity či jiné podobné charitativní organizace (např. již fungující Postní almužna, Tříkrálová sbírka apod.).

3. Strukturální začlenění Charity

Z čeho vycházíme? Strukturální začlenění Charity do života diecéze má za cíl posílit její roli coby jednoho z nástrojů pastorace místní církve, který v diecézi nabízí kvalitní a křesťansky ukotvené registrované sociální i zdravotní služby, a to i takové, které ve většinové společnosti nejsou zcela populární. Navrhované změny vycházejí z potřeby nalézt odpovídající vztah mezi Charitou a farnostmi, podpořit identitu Charity jako církevní služby a současně posílit svébytnost farností v rozvíjení jejich vlastního diakonického poslání. Klíčové jsou tři kroky: (a) jasnější organizační začlenění Diecézní charity Plzeň jako jedné z oblastí kategoriální pastorace pod odpovědností diecézního biskupa či jím jmenovaného delegáta či delegátky; (b) začlenění současných dobrovolnických „farních charit“ do struktury farností; (c) přejmenování současných „farních charit“ s profesionálními registrovanými službami tak, aby nebyl vzbuzován mylný dojem, že jde o projekty farností. Tyto změny mají umožnit jasnější vymezení kompetencí a posílit spolupráci mezi oběma rovinami služby lidem v nouzi v diecézi.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde Diecézní charita Plzeň nebo lokální Charity s vlastní právní subjektivitou (nově pojmenované např. Charita Stříbro, Charita Aš apod.) poskytují profesionální sociální či zdravotní služby, přičemž je důraz kladen na kvalitu, duchovní charakter, finanční udržitelnost služeb a zaměření i na oblasti, „kam se nikomu nechce". Služby Charity jsou v diecézi chápány jako součást jedné z oblastí kategoriální pastorace pod odpovědností diecézního biskupa či jím určeného delegáta či delegátky, s nastavenými kompetencemi a oblastmi zodpovědnosti jejího ředitele. Skupiny farníků působící ve farnostech v oblasti praktické solidarity s lidmi v nouzi (srov. I. 3. c.) jsou nově nedílnou součástí struktury farností (tj. nejsou součástí struktur Charity). Charita v diecézi průběžně vyhodnocuje zvládnutelnost svých profesionálních služeb v dostatečné kvalitě a s křesťanským charakterem a dává přednost kvalitě před kvantitou, a to také s ohledem na finanční zvládnutelnosti těchto služeb.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme ještě před třetí etapou diecézní synody **ustavit pracovní tým** zahrnující vedení Charity, který bude mít na starosti reflexi současných **struktur profesionální Charity** v diecézi se zaměřením na její křesťanský charakter, nadstandardní kvalitu služeb, včetně orientace na „nepopulární" oblasti služeb („kam se nikomu nechce") a spolupráci s farnostmi tak, aby mohly být výstupy společného jednání zohledněny v dokumentu třetí etapy diecézní synody.

2. CESTA: Předkládáme ke zvážení ustanovit **biskupského delegáta či biskupskou delegátku pro diakonické služby a Charitu** (včetně zvážení, zda tuto roli spojit se službou prezidenta Charity v jedné osobě), a to s těmito úkoly v náplni jejich práce: ve spolupráci s ředitelem Diecézní charity Plzeň podporovat a supervidovat křesťanský charakter služeb Charity působících na území diecéze; zajišťovat doprovázení farníků pověřených rozvojem solidarity s lidmi v nouzi ve farnostech (srov. I.3.c. 2. cesta); podporovat v diecézi další formální i neformální diakonicky zaměřené aktivity jednotlivců, skupin či sdružení; podporovat v diakonické a charitativní oblasti rozvoj ekumenické spolupráce; zajišťovat průběžné mapování sociální situace v diecézi; koordinovat praktické kroky související s dále uvedenými doporučeními v cestách č. 3 a 4.

3. CESTA: Doporučujeme stanovit, že každá z lokálních Charit má dle možností určeného **jednoho ze svých vedoucích či zaměstnanců** coby osobu zodpovědnou za rozvoj **komunikace a spolupráce s farnostmi**, na jejichž území tato lokální Charita své služby poskytuje.

4. CESTA: Doporučujeme iniciovat proces, v jehož rámci budou **„farní charity" s vlastní právní subjektivitou**, které provozují registrované sociální či zdravotní služby, **přejmenovány** tak, aby jejich název nezahrnoval slovo „farní" (např. Charita Stříbro, Charita Tachov apod.), a **dobrovolnické „farní charity"**, které jsou doposud organizačními složkami Diecézní charity Plzeň, budou postupně organizačně **integrovány do pastoračních struktur farností** nebo budou zrušeny. V případě, že by tyto skupiny z nějakých důvodů měly zůstat součástí struktury Diecézní charity Plzeň, nebudou v názvu používat slovo „farní" (nabízí se zde např. transformace na dobrovolnická centra některé z lokálních profesionálních Charit apod.).

Synodní otázka C: HOSPODAŘENÍ

Jak v příštích deseti letech, s omezenými prostředky,
které budeme mít k dispozici, hmotně zajistíme život a službu naší diecéze?

Poznání Krista při lámání chleba vede emauzské učedníky zpět do společenství a k novému pohledu na to, co máme a sdílíme (srov. *Lk* 24,13–35). Učedníci Pána poznali „při lámání chleba" – ve chvíli, kdy byl dar sdílen. V úzké souvislosti s lámáním chleba pak Lukáš vidí jako jednu ze známek rostoucí církve také štědré sdílení majetku mezi křesťany (srov. *Sk* 2,44–47; 4,34–37).

Správa majetku v diecézi má v příštích deseti letech spojovat spiritualitu, odpovědnost a profesionalitu. Co máme, je Boží dar. Jako takový jej chceme spravovat poctivě, transparentně a ve službě druhým, a zároveň **svým celkovým životním stylem, včetně prostého a štědrého způsobu života církevních představitelů a způsobu zacházení s církevním majetkem, vytvářet prostředí, kde se i chudí lidé dnešních dnů mohou cítit doma**. Hospodaření má vycházet z evangelia, podporovat živá společenství, chránit stvoření a zajišťovat důstojnou odměnu za práci. Komunikace mezi biskupstvím a farnostmi má být partnerská, nesená respektem ke vhledu farností do místní pastorační situace i k zodpovědnosti vedení diecéze za celou místní církev. Způsob správy majetku má odpovídat misijnímu poslání církve a naplňovat je (viz **V. oddíl**). Přitom chceme i v církvi respektovat zásadu, že každý člověk má mít za svou práci spravedlivou a důstojnou odměnu, na kterou církev získává prostředky eticky zodpovědným způsobem (viz **VI. oddíl**).

V. MISIJNĚ ORIENTOVANÁ SPRÁVA MAJETKU

Pátý oddíl je věnován správě majetku, která je projevem duchovní zralosti a součástí misijního poslání církve. V diecézi hledáme rovnováhu mezi autonomií farností a odpovědností biskupství za celek. Spravovaný majetek chápeme nejen jako zdroj financování, ale i jako nástroj služby obecnému dobru a příležitost ke spolupráci s lidmi dobré vůle. Tématu se věnujeme ze tří perspektiv: (**1.**) vztah farností, komunit a biskupství při správě majetku; (**2.**) správa sakrálních staveb s ohledem na jejich proměněné využití; (**3.**) správa majetku s důrazem na společenskou odpovědnost a ekologickou udržitelnost.

1. Správa majetku farností ve spolupráci s biskupstvím

Z čeho vycházíme? Správa farního majetku má být v diecézi rozvíjena jako úkol založený na rozlišování, modlitbě a spolupráci mezi biskupstvím, farnostmi a komunitami působícími v diecézi. Základním východiskem je potřeba zajistit udržitelnou, účelnou a odpovědnou správu církevního majetku, která bude podporovat život a misijní poslání diecéze a zároveň nebude zátěží pro duchovní správce. Situace v různých regionech diecéze je velmi odlišná, proto je třeba uvažovat o různých formách podpory správy majetku farností a o různých možnostech jejího zajištění přímo biskupstvím. Důraz je kladen na transparentnost, potřebu odlišné správy majetku využívaného především k pastoraci a majetku především výdělečného, etické jednání, zapojení odborníků a otevřenou komunikaci s věřícími. Správa majetku má být zároveň výrazem důvěryhodnosti církve a její služby společnosti. Analogicky k tématu správy majetku farností je třeba vyjasnit také pravidla správy majetku farností spravovaných různými komunitami (řeholními i novými) působícími v diecézi.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde se na úrovni farností systematicky rozlišuje, jaký majetek slouží přímo nebo nepřímo jejich poslání, přičemž je umožněno zvolit si podle místních

podmínek jeden z několika modelů jeho správy. Diecéze má u veřejnosti i věřících pověst dobrého a zodpovědného správce. Klíčová je při tom spoluúčast věřících, jejich zapojení prostřednictvím ekonomických rad, zapojení odborníků, správců majetku, odborné vzdělávání a transparentnost. Majetek farností v diecézi je rozlišen podle jeho účelu na *provozní*, za který odpovídají farnosti, *investiční*, který mají na starosti především odborníci, a *smíšený*, u kterého dochází ke kombinaci přímého využití pro pastoraci s finančním přínosem. Je jasně stanoveno rozdělení odpovědností a kompetencí mezi farnostmi a diecézí a jsou stanovena transparentní pravidla pro správu majetku řeholních i nových komunit.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme **prověřit a vyhodnotit**, jak farnosti využívají svůj majetek pro pastorační a investiční účely. Z věcného hlediska vymezit rozdíl mezi **provozním** majetkem, který slouží přímo pro život farnosti (kostely, fary apod.), **investičním** majetkem, který je určen k získávání příjmů (pole, lesy, nemovitosti), a majetkem, kde se obě tyto funkce spojují či **prolínají**, a stanovit, co to znamená z účetního hlediska.

2. CESTA: Doporučujeme pověřit **synodní pracovní skupinu pro ekonomiku** vypracováním několika **modelů správy majetku farností** (například: farnost jako samostatný správce; farnost deleguje správu biskupství; sdružený majetkový fond apod.), zpracováním **odhadu výše budoucích zdrojů a nákladů** souvisejících s navrhovanými změnami pastoračních struktur a jejich předložením ke zvážení ve III. etapě diecézní synody.

3. CESTA: Doporučujeme v závislosti na nově zvoleném ekonomickém modelu fungování diecéze provést zásadní **revizi pravidel solidárního fondu**, zvláště v případě změny systému odměňování ve farnosti. Zároveň doporučujeme vyjasnit, zda a jak se tento nástroj bude týkat také řeholních a nových komunit, případně dalších církevních subjektů působících v diecézi.

4. CESTA: Doporučujeme poskytnout farnostem **nástroje pro efektivní správu majetku**, např.:

- praktické pomůcky a odborné poradenství pro výkon služby pastoračních a ekonomických rad farností při rozhodování o správě majetku a financí, aby tyto rady dohlížely na to, že majetek i finance slouží skutečně k pastoračnímu a misijnímu poslání farnosti, a aby byla umožněna spolupráce místního společenství na jejich správě;
- (digitální) nástroje pro evidenci majetku, finanční plánování a vykazování, propojení s centrálním ekonomickým a evidenčním systémem biskupství apod.;
- společnou diecézní virtuální platformu (např. webové stránky apod.) pro sdílení dobré praxe a příkladů dobrého hospodaření z diecéze i mimo ni;
- nástroje pro efektivní tvorbu každoročních zpráv o životě a službě a hospodaření, které farnostem umožní přístup ke sponzorům, dárcům a správcům veřejných financí apod.;
- dostatečnou kapacitu stavebního a projektového oddělení biskupství za účelem efektivně pomáhat farnostem při získávání finančních prostředků na péči o movité a nemovité kulturní dědictví a zároveň jim pomáhalo při realizaci této péče.

2. Správa a využití sakrálních staveb

Z čeho vycházíme? Správa sakrálních staveb v diecézi má spojovat úctu k jejich posvátnosti s otevřeností vůči dnešní společnosti, pastoračními potřebami diecéze a ekonomické zvládnutelnosti. Kostely a kaple nejsou jen památky, ale znamení Boží přítomnosti. Proto je třeba hledat takové formy využití, které propojí liturgii, komunitní život, misii i kulturu. Vedle klasického modelu výlučné církevní správy sakrálních staveb ve vlastnictví farností tam, kde má farnost pro tyto stavby liturgické využití, existují ještě jiné varianty správy. Tam, kde toto využití je jen částečné či zcela

chybí, se osvědčily modely spolupráce s obcemi, spolky či dalšími partnery, např. formou multifunkčního společného využití, dočasného pronájmu, dlouhodobé výpůjčky či převodu vlastnictví – vždy s důrazem na hledání možností pro zachování duchovního charakteru místa. Tato flexibilita umožňuje přizpůsobení místním podmínkám a naplňuje poslání církve ke spolupráci se širší společností pro společné dobro. Pokud tyto snahy o spolupráci selžou, připouští se za striktně daných procesních pravidel možnost zříci se kostela ve prospěch státu.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, která reaguje na měnící se potřeby a ekonomické možnosti tím, že na základě smluvních vztahů umožňuje, aby kostely a kaple, které již neslouží výlučně k liturgii, byly smysluplně a důstojně využívány společně s obcemi, různými lokálními iniciativami (spolky, nadace apod.) nebo i zodpovědnými soukromými subjekty (patrony, mecenáši). Případně aby jim byly tyto objekty za jasně stanovených podmínek předány do dlouhodobé výpůjčky či vlastnictví. Při rozhodování o případném převodu kostela k jinému využití je vždy zajištěno zapojení místní církevní i občanské komunity. Předávání probíhá podle pravidel, včetně právních a liturgických kroků. Převody mohou být v odůvodněných případech a za jasně stanovených podmínek podpořeny i darováním přilehlých pozemků. Různé modely spolupráce s partnery zároveň umožňují sdílet náklady a otevřít kostely veřejnosti skrze kulturní a společenské aktivity.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme **pověřit člověka**, kterému budou v rámci náplně jeho práce ve spolupráci s dalšími spolupracovníky a na základě reflexe dosavadní praxe, pracovních postupů a zkušeností svěřeny především tyto úkoly:

- příprava **dlouhodobé koncepce** zacházení se sakrálními budovami v diecézi zohledňující liturgické, pastorační, společenské, ekonomické a právní perspektivy;
- revize **pravidel** (která bude předložena ke konzultacím v diecézních grémiích) **týkajících se převodů kostelů a kaplí na třetí strany** (církve, obce, spolky, soukromé osoby, „mecenáši“ apod.), případně zřeknutí se vlastnictví kostela ve prospěch státu;
- příprava **pravidel** (která budou předložena ke konzultacím v diecézních grémiích) pro situace, kdy některé obce požadují, aby spolu s kostelem přešly do jejich vlastnictví i některé **pozemky coby „věno“**, z jejichž výnosů by bylo možné v budoucnu hradit část souvisejících nákladů.

2. CESTA: Doporučujeme iniciovat právní a liturgickou reflexi ohledně **právního a liturgického statusu** kostela, ať už v majetku církevního, či necírkevního subjektu, který zůstává částečně využíván k liturgickým účelům, ale zároveň slouží i ke kulturním, společenským, komunitním či charitativním akcím. Zároveň předkládáme ke zvážení, zda navrhnout konkrétní podobu **liturgických obřadů** pro různé situace spojené s přechodem správy či vlastnictví na jiné než diecézní subjekty.

3. CESTA: Doporučujeme zavést **komplexní přehled o využívání sakrálních staveb** i dalších staveb v majetku či správě farností a komunit, který bude na odůvodněnou žádost při zvážení ochrany informací týkajících se našich partnerů žadateli poskytnut.

3. Správa majetku a společenská zodpovědnost

Z čeho vycházíme? Majetek je chápán jako nástroj služby lidem i stvoření, při jehož správě se propojuje péče o člověka s péčí o Zemi jako společný domov (tzv. „integrální ekologie“ v duchu encykliky *Laudato si'*). V souladu se svou sociální naukou má církev usilovat o to, aby byla důvěryhodným a otevřeným partnerem společnosti a podílela se na ekologicky a sociálně citlivých iniciativách. Chce-li být církev věrohodným svědkem evangelia, musí se její hospodaření řídit etickými

a duchovními zásadami. K nim patří odpovědnost vůči Bohu, druhým lidem, přírodě a sobě samým. Právě tato společenská zodpovědnost, prakticky žitá ve všech těchto čtyřech oblastech, dnes často otevírá cestu k dialogu se širší společností – je příležitostí k misii, k ekumenické spolupráci, k propojení s mladými lidmi (srov. II. 3.) i k obnově vztahů.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, která je širší společností vnímána jako místní církev, kde se díky jejímu prostému životnímu stylu cítí doma i chudí lidé dnešních dní. Zároveň je to církev, která spravuje svůj majetek s respektem k ochraně přírody, sociální spravedlnosti i etickému získávání zdrojů. Je zde rozvíjena kultura spoluodpovědnosti, sdílení dobré praxe mezi farnostmi i s dalšími organizacemi a vzdělávání ve správě majetku, eticky zodpovědného investování a šetrného přístupu k celému stvoření. Vhodné pozemky jsou využívány k ekologickým a komunitním účelům (zadržování vody, biodiverzita apod.). Správci majetku vnímají svou roli jako službu. Diecéze v této oblasti spolupracuje s odborníky i dalšími partnery.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme ustanovit **diecézního koordinátora pro iniciativy rozvíjející podněty z encykliky *Laudato si'***, který bude mít v rámci náplně své práce a ve spolupráci s dalšími na starosti také podporu, komunikaci a koordinaci těchto iniciativ v diecézi a komunikaci s podobnými iniciativami vně diecéze a na celocírkevní rovině. To vše např. skrze vytvoření a správu online prostoru pro vzájemnou komunikaci a inspiraci, skrze nabídku, zprostředkování či podporu vlastních vzdělávacích programů zaměřených na sociální nauku církve, integrální ekologii, ochranu klimatu a odpovědnou správu majetku, skrze podporu slavení každoroční Doby stvoření (1. září až 4. října) v celé diecézi apod.

2. CESTA: Doporučujeme **vyhodnotit a případně rozšířit již iniciované projekty** biskupství týkající se integrální ekologie, případně iniciovat nové, a to zvláště v oblastech sociální zodpovědnosti, udržitelného hospodaření s pozemky a ochrany přírody a klimatu či ochrany estetických hodnot krajiny. Zároveň doporučujeme podporovat různé **iniciativy farností, komunit a dalších církevních subjektů**, které propojí správu majetku diecéze se společenskou odpovědností a misijním posláním církve (např. konkrétními praktickými pomůckami informovat farnosti o možnostech třeba i malých krůčků směrem k hospodaření s majetkem farností v duchu *Laudato si'* apod.).

3. CESTA: Doporučujeme rozvíjet konkrétní **aktivity zvoucí další církevní, ekumenické i necírkevní subjekty k dialogu, potažmo ke spolupráci** v oblasti integrální ekologie (např. zvážit možnost umístit na webu diecéze informace o tom, co v této oblasti společenské zodpovědnosti za hospodaření s naším majetkem nabízíme a o jakou formu spolupráce stojíme, na koho se zájemci o případnou spolupráci mají obracet atp.).

VI. SPRAVEDLIVÉ MZDY A FINANČNÍ ZDROJE

Šestý oddíl se zabývá otázkou spravedlivé odměny pro všechny zaměstnance biskupství i farností a hledáním eticky přijatelných finančních zdrojů, které by tyto osobní náklady pokryly. Inspirací jsou principy, podle nichž má ten, kdo slouží evangeliu, z něj také žít. Cílem je zajistit důstojné živobytí všech církevních zaměstnanců, včetně duchovních, a to s ohledem na sociální nauku církve i ekonomické možnosti diecéze. Je třeba při tom hledat zdroje příjmů, které neohrozí důvěryhodnost církve, a rozvíjet odpovědné a transparentní hospodaření. Tento oddíl je strukturován do tří částí věnovaných (**1.**) otázce odpovídajících mezd, (**2.**) potřebným finančním zdrojům a (**3.**) efektivnímu a zároveň etickému finančnímu hospodaření.

1. Odpovídající odměna pracovníků diecéze

Z čeho vycházíme? Spravedlivá odměna je nedílnou součástí života církve a odráží její duchovní, etickou i praktickou stránku. Odměňování má vycházet ze zákonných kritérií i ze specifické povahy práce v církvi, která není vždy měřitelná penězi. Navíc je třeba respektovat a zohlednit zvláštní povahu služby jáhnů, kněží a biskupů plynoucí z jejich hierarchického vztahu. Ti, kteří se zapojují do služby, mají být spravedlivě ohodnoceni, nikoli využíváni k podřadně placené práci. Systém odměn má podporovat odborný i osobnostní růst. Personální náklady jsou pro diecézi investicí do lidí, která se, jak věříme, mnohonásobně vrátí. Je důležité si klást otázku, které pracovní pozice je vhodné obsazovat profesionály a které spíše dobrovolníky.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je všem zaměstnancům biskupství, farností a dalších církevních subjektů (včetně jáhnů, kněží a biskupů) zajištěna spravedlivá a přiměřená odměna. Systém odměňování stojí na principech spravedlnosti, transparentnosti, férovosti a flexibility, je financován z diverzifikovaných a stabilních fondů a má stanovená pravidla. Zaměstnanci jsou motivováni nejen finančně, ale i prostřednictvím uznání jejich práce, přátelského a respektujícího pracovního prostředí a podpory odborného a osobního rozvoje. Nasazení zaměstnanců nevede k jejich vyhoření. Směřujeme ke srovnatelnému ohodnocení pastoračních a administrativních pozic a spravedlivému a transparentnímu zařazení jáhnů, kněží a biskupů do mzdového systému. V diecézi je samozřejmostí důraz kladený na pravidelný odpočinek, zákonné standardy a efektivní využití nepeněžních plnění. V diecézi je nalezen způsob, jak podpořit společnou finanční odpovědnost za poslání celé diecéze ze strany věřících a jak při tom přihlížet ke zpětné vazbě od těch, pro které je práce vykonávána. V diecézi jsou platná pravidla pro přijímání a využívání příspěvků věřících v souvislosti se slavením mší svatých a dalšími bohoslužebnými úkony. Jsou nastavená pravidla pro oblast dobrovolnictví a pro různé způsoby dobrovolné spolupráce.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme **pověřit pracovní skupinu** zpracováním návrhu vhodného modelu určování výše mezd podle předložených principů a kritérií a přípravou realistického plánu pro jeho konzultace v příslušných grémiích a následné postupné zavedení v diecézi během následujících pěti let. Tato pracovní skupina by měla kromě jiného:

- analyzovat současný způsob **zařazení jáhnů, kněží, biskupů** a dalších nositelů církevního úřadu či církevní služby **do mzdového systému** vzhledem ke specifikům církevního práva a navrhnout jeho případné úpravy a kritéria odměňování;
- navrhnout transparentní nastavení pravidel pro získávání a využívání finančních příspěvků věřících v souvislosti se slavením mší svatých na určitý úmysl a dalšími bohoslužebnými úkony (svatby, pohřby, žehnání apod.);
- s pomocí odborníků z oblasti etiky a práva navrhnout **přiměřenou interpretaci**, co znamená „spravedlivá a přiměřená odměna“ v kontextu situace církve v České republice;
- navrhnout **odstupňování mezd pastoračních pracovníků** podle náplně práce (např. asistent pro administrativu, pastorační asistent, samostatný pastorační referent, pastorační koordinátor, vedoucí pastoračních služeb, vedoucí pastoračního týmu apod.);
- nalézt a navrhnout způsoby, jak v oblasti mzdového systému v diecézi **zpřehlednit plnění peněžní** (finanční odměňování za služby, role a pozice přijaté kněžími i ostatními zaměstnanci) **i nepeněžní** (benefity, služební auta, možnosti osobního rozvoje apod.);
- navrhnout **pravidla pro rozvoj dobrovolnictví** a pro zajištění finančních nákladů spojených se zajištěním různých způsobů dobrovolných služeb v diecézi;

- zvážit potřebu vytvoření **finanční rezervy** pro podporu pracovníků v mimořádně obtížných životních situacích.

2. CESTA: Předkládáme ke zvážení odborné a citlivé **provedení hlubšího vyhodnocení personální situace** v diecézi. Na základě takového hodnocení by bylo možné v konkrétních případech posoudit například potřebu doplnění kvalifikace, vhodnost odborného vedení jiným pracovníkem či úpravu a zpřesnění kritérií pro výběr budoucích zaměstnanců.

3. CESTA: Doporučujeme, aby pro kněze i ostatní pracovníky v pastoraci byly zavedeny každoroční rozhovory, jejichž cílem by byla **vzájemná zpětná vazba** mezi nadřízenými a podřízenými. Tyto rozhovory mohou být příležitostí k otevřené a oboustranné reflexi spolupráce, k ocenění a zhodnocení profesního rozvoje, pojmenování potřeb dalšího vzdělávání i sdílení míry spokojenosti pracovníka apod. Tam, kde už podobné rozhovory probíhají, je vhodné podporovat jejich smysluplné a účinné využívání. Pro tato setkání doporučujeme nabídnout metodickou podporu a materiály pro přípravu obou stran a také průběžně pečovat o jejich kvalitu napříč organizací. U kněží je vhodné dbát na to, aby rozhovor vedla osoba, která rozumí jejich službě i povolání a je k takovému setkání osobnostně i profesně připravena.

2. Zajištění finančních zdrojů pro mzdy

Z čeho vycházíme? Pro zajištění spravedlivých a odpovídajících mezd zaměstnanců nebude diecézi stačit příjem z výnosů restituovaného majetku ani z investovaných prostředků z restitučních náhrad. Bude nutné rozšíření a diverzifikace finančních zdrojů nad rámec příjmů z restitucí a z investic. Klíčem k tomu mohou být především tyto čtyři oblasti na straně příjmů: vědomá a pravidelná finanční spoluúčast věřících, podíl věřících při rozhodování o finančním hospodaření, rozvoj dobrovolnictví a efektivní správa investičního majetku. Zároveň je třeba periodicky vyhodnocovat a průběžně aktualizovat také oblasti možného šetření na straně výdajů. V souladu s evangeliem, kodexem církevního práva a synodální vizí má být hospodaření transparentní, srozumitelné a odborně vedené. Předpokládá se větší zapojení odborníků, vzdělávání věřících, nabídka různých forem finanční spoluúčasti farníků a dárcovství sympatizantů. Důraz se klade na společnou odpovědnost celé církevní obce a zapojení partnerů, kteří sdílejí zájem o službu společnému dobru.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je rozvinut transparentní a důvěryhodný systém hospodaření, který umožňuje věřícím aktivně se podílet na rozhodování o financích farností. Jsou zde zavedeny jasně nastavené formy a možnosti finanční podpory ze strany věřících a sympatizantů. To zahrnuje jak podporu některé formy dobrovolného „pravidelného dárcovství“ ze strany farníků, které předvídatelněji zajišťuje finanční hospodaření farností, tak také nabídku větší pestrosti forem (účelově vázaného) dárcovství ze strany sympatizantů, kteří chtějí podporovat konkrétní aktivity či projekty. Finanční zdroje pocházejí z kombinace vlastních prostředků (sbírky, dary, dobrovolnictví, hospodářská činnost) a vnějších prostředků (granty, sponzorství, spolupráce s obcemi), přičemž provozní a personální náklady se hradí primárně z vlastních zdrojů, rozvojové projekty pak z vnějších. Kněží mohou za jasně definovaných podmínek a se souhlasem biskupa pracovat i v civilním zaměstnání, pokud to jejich pastorační službu neomezuje, ale naopak obohacuje. O využití získaných prostředků mohou věřící na všech organizačních úrovních spolurozhodovat díky zaběhnutému synodálnímu modelu služby pastoračních a ekonomických rad.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme **pověřit konkrétního člověka**, kterému bude v rámci náplně jeho práce **v úzké spolupráci se synodní skupinou pro ekonomiku** svěřen úkol nalézt a navrhnout cesty,

jak v diecézi využít nejrůznější eticky zodpovědné **možnosti hledání finančních zdrojů** pro zabezpečení misijního poslání diecéze, jejíž úkolem by bylo ve spolupráci s odborníky a příslušnými grémii v diecézi především:

- naplánovat a koordinovat konkrétní kroky k tomu, aby celkový **systém hospodaření** se zdroji byl **transparentní** a umožňoval věřícím účinně **ovlivňovat** hospodaření na odpovídajících úrovních (např. skrze pastorační a ekonomické rady);
- nabídnout farnostem metodickou podporu, případně i konkrétní nástroje pro rozvoj transparentního a **pravidelného dárcovství farníků** se zaměřením **na podporu života a poslání farností** – včetně osobních nákladů „svých" kněží a, u větších farností, také pastoračních týmů (online nástroje usnadňující tento způsob dárcovství, pravidelná aktualizace informací o vhodných formách darování finančních i jiných prostředků apod.);
- navrhnout koncepci **vzdělávání pracovníků** ve farnosti i na biskupství v metodách fundraisingu a rozvoji účelového dárcovství a zavést a rozvinout systém průběžné **péče o dárce** (včetně dobré informovanosti o využití jejich darů);
- naplánovat, vykomunikovat a zavést konkrétní nástroje, jak **posílit informovanost věřících** o reálných nákladech na zaměstnance (také v závislosti na výši mezd, na které budeme cílit dle části VI. 1.) a zároveň hledat **rovnováhu mezi transparentností a možností zneužití informací** o hospodaření s financemi (např. bez porozumění kontextu).

2. CESTA: Doporučujeme, aby byly v diecézi biskupem v konzultaci s kněžskou radou stanoveny podmínky, za kterých by mohli kněží pracující v diecézní pastoraci – pokud chtějí a mohou – pracovat také na částečný **úvazek v civilním zaměstnání,** pokud by tento úvazek byl v souladu s jejich kněžským posláním; zároveň v diecézi doporučujeme upřesnit mzdové podmínky kněží, kteří již nyní vedle svého pracovního úvazku s biskupstvím mají pracovní **úvazky v rámci kategoriální pastorace** se školami, nemocnicemi, věznicemi apod.

3. CESTA: Doporučujeme provést revizi kompetencí a způsobu fungování **pastoračních a ekonomických rad farností** s cílem posílit jejich hlas při zásadních finančních rozhodnutích farnosti včetně rozhodnutí ohledně osobních nákladů. To vše při zachování zákonné autority faráře či moderátora společné správy a v souladu s celocírkevními předpisy.

3. Efektivní a etické hospodaření s financemi

Z čeho vycházíme? Efektivní a etické hospodaření je vnímáno jako duchovní služba věrná evangeliu a poslání církve. Správa financí v diecézi tedy není jen technickou záležitostí, ale odráží vztah k lidem, světu i Bohu. Důraz je kladen na propojení výnosnosti s etičností, udržitelností a solidaritou. Ekonomika má sloužit člověku, a ne naopak. To neznamená jen vyvarovat se investic, které odporují důstojnosti člověka nebo ničí stvoření, ale také aktivně podporovat iniciativy, které vytvářejí spravedlivější a udržitelnější svět. Toto vše, spolu s důrazem na transparentnost a důvěryhodnost, není pro správu církevního majetku jen etickou nutností, ale také nezbytnou součástí jeho efektivní správy. Finanční rozhodování vychází nejen z otázky „kolik", ale i „jak" a „proč", protože finance jsou prostředkem, nikoli cílem.

Kam směřujeme? Cílem je život v diecézi, kde je s financemi nakládáno efektivně, eticky a transparentně a v duchu misijního poslání církve. K tomu slouží jasně definované a srozumitelné nástroje, jako je investiční etický kodex a pravidla pro přijímání a využití příspěvků věřících včetně příspěvků obdržených v souvislosti se slavením svátostí a svátostin. Důraz je kladen také na odborné řízení majetku, spolupráci s profesionály v oblasti udržitelných a etických investic a pravidelnou revizi investiční politiky.

Kudy se tam vydáme?

1. CESTA: Doporučujeme (např. v rámci prací na etickém kodexu diecéze podle 4. cesty III. 3.) ve spolupráci se zástupci pastoračních a ekonomických rad farností vypracovat pravidla pro **etické získávání finančních darů a příspěvků a zacházení s nimi**. Tato pravidla by měla zajistit transparentní zveřejňování finančních aktivit farností, zamezit manipulativnímu způsobu získávání finančních prostředků, pomoci při rozvoji systematické péče o dárce, zajistit využití darovaných prostředků pro podporu poslání diecéze, farnosti či na určený účel, umožnit kontrolu využití darovaných prostředků ze strany dárců apod.

2. CESTA: Doporučujeme, aby biskupství hledalo způsoby efektivní podpory etického a ekologického hospodaření všech v diecézi působících církevních subjektů. Za tím účelem doporučujeme (např. v rámci prací na etickém kodexu diecéze podle 4. cesty III. 3.) vypracovat a příslušným diecézním grémiím předložit **návrh kodexu etického investování**, který stanoví jasná pravidla pro finanční investování biskupství, farností či jiných církevních organizací. Tento investiční kodex by měl zajistit, aby všechny finanční investice církevních subjektů v diecézi byly v souladu s evangelijními principy a církevními doporučeními v této oblasti.

3. CESTA: Doporučujeme v diecézi **v rámci trvalého vzdělávání** pastoračních pracovníků, správců majetku a členů ekonomických rad příležitostně zařazovat také témata prohlubující dovednosti potřebné pro eticky odpovědné a zároveň efektivní hospodaření. Tyto příležitosti mohou zahrnovat také sdílení dobré praxe mezi ekonomy či fundraisery z různých diecézí, církví, neziskových organizací či firem, zprostředkování praktických metodických pomůcek, metodické poradenství apod.

4. CESTA: Doporučujeme, aby byla zvýšena důvěryhodnost ekonomických rad farností tím, že budou podobně jako pastorační rady voleny členy farnosti a duchovní bude mít možnost jmenovat pouze jejich menší část.

Zdroje

Závěrečný dokument II. etapy diecézní synody Diecéze plzeňské *Já jsem ta Cesta* čerpal z těchto pracovních dokumentů, ve kterých jsou uvedené další zdroje inspirace:

- Studijní dokument II. etapy diecézní synody *Já jsem ta Cesta*
- Prakticko-teologické reflexe MISIE
- Prakticko-teologické reflexe USPOŘÁDÁNÍ
- Prakticko-teologické reflexe HODPODAŘENÍ

Tyto zdroje jsou k dispozici ke stažení na synoda.bip.cz/dokument2.

Závěrečné slovo

Proroci Boží budoucnosti

Občas je dobré trochu poodstoupit a získat tak širší perspektivu:
Boží království je nejen širší a hlubší než naše lidské snažení,
ono přesahuje i všechny naše vize.

Během našeho života jsme jen jako malé částečky
účastni skvělého dobrodružství, jímž je Boží dílo.
Nic z toho, co konáme, není kompletní,
což je jen jiný způsob vyjádření toho, že Boží království nás vždy přesahuje.

Žádné prohlášení není schopno vyjádřit vše, co může být řečeno,
žádná modlitba nikdy plně nevyjádří naši víru.
Žádná zpověď nepřinese dokonalost,
žádná pastorační návštěva neobsáhne vše potřebné.
Žádný program v sobě plně neuskuteční poslání církve,
žádný seznam cílů a úkolů nezahrne vše.

A právě to je to, čím ve své podstatě jsme.
Zaséváme setbu, která vzejde až v budoucnu.
Zaléváme již zasetou setbu, vědomi si jejích budoucích zaslíbení.
Pokládáme základy, které nutně vyžadují další rozvoj.
Vkládáme do těsta kvásek, který bude mít účinky daleko přesahující naše schopnosti.

Nemůžeme zvládnout vše, a právě v tomto uvědomění je tušení osvobození.
Toto vědomí nám umožňuje udělat alespoň něco a udělat to dobře.
Může do být nedokonalé, ale je to důležitým počátkem, krokem na dlouhé cestě,
příležitostí, aby mohla vstoupit Boží milost a dokonat vše, co je třeba.

Možná, že nikdy neuvidíme konečný výsledek,
avšak právě v tom spočívá rozdíl mezi stavitelem a dělníkem.
My jsme dělníci, ne stavitelé; služebníci, ne mesiáši.
Jsme proroci budoucnosti, která není naše.

Výše uvedenou modlitbu vytvořil P. Ken Untener (v r. 1980 jmenovaný biskupem v Saginaw, Michigan) pro kázání pronesené kardinálem Johnem Deardenem při bohoslužbě za zesnulé kněze 25. října 1979. Později ji pod názvem „Tajemství Romerovy modlitby“ zařadil do knihy reflexí vydané u příležitosti výročí mučednické smrti biskupa Oscara Romera. Modlitbu, které je často omylem připisována přímo Oscaru Romerovi, také citoval papež František ve své řeči k římské kurii 21. prosince 2015. The Romero Prayer | The Archbishop Romero Trust.

Přijetí závěrečného dokumentu
II. generálního shromáždění diecézní synody

Já, Tomáš Holub, biskup plzeňské diecéze, jsem s velikou vděčností přijal dokument, který byl dne 17. listopadu 2025 více než dvoutřetinovou většinou schválen II. generálním shromážděním diecézní synody v Johannisthalu.

Po zralém uvážení *coram Domino* a po finální editaci textu zohledňující návrh skupiny zabývající se církevním školstvím, některé připomínky zástupců Charity a nutné jazykové úpravy jsem tento dokument, jenž vyjadřuje názory účastníků II. generálního shromáždění diecézní synody, přijal za svůj a ukládám, aby byl zveřejněn v *Acta curiae* plzeňské diecéze.

Tímto také žádám, aby se veškerý Boží lid plzeňské diecéze s těmito závěry II. generálního shromáždění diecézní synody seznámil jako s důležitou orientací pro další směřování života celé diecéze a pro práci diecézní synody v její III. etapě.

V Plzni 26. listopadu 2025

Mons. Tomáš Holub
biskup plzeňský

BISKUP PLZEŇSKÝ
EPISCOPUS PILZNENSIS

Číslo jednací: 2772/2025

Diecézní synoda

2024 2026

Společně **s nadějí**

Život v Kristu *uprostřed dnešní reality*

Závěrečný dokument II. etapy diecézní synody *Já jsem ta Cesta*
Biskupství plzeňské, 26. listopadu 2025